

CHALMERS

Bygga för trygghet: utvärdering av trygghetsskapande åtgärder i utsatta stadsområden

Examensarbete inom kandidatprogrammet Affärsutveckling och
entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik

VENDELA EKMAN
LINNÉA VALBERG

**INSTITUTIONEN FÖR ARKITEKTUR OCH SAMHÄLLSBYGGNADSTEKNIK
AVDELNINGEN FÖR STADSBYGGNAD**

CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA
Göteborg, Sverige 2024
www.chalmers.se

Bygga för trygghet: utvärdering av trygghetsskapande åtgärder i utsatta stadsområden

Examensarbete inom kandidatprogrammet Affärsutveckling och
entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik

VENDELA EKMAN
LINNÉA VALBERG

INSTITUTIONEN FÖR ARKITEKTUR OCH SAMHÄLLSBYGGNADSTEKNIK
AVDELNINGEN FÖR STADSBYGGNAD
CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA
Göteborg, Sverige 2024
www.chalmers.se

Bygga för trygghet

Utvärdering av trygghetsskapande åtgärder i utsatta stadsområden

Examensarbete inom kandidatprogrammet

Affärsutveckling och entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik

VENDELA EKMAN

LINNÉA VALBERG

© VENDELA EKMAN & LINNÉA VALBERG, 2024

Examensarbete ACEX20

Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik

Chalmers tekniska högskola 2024

Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik

Avdelningen för Stadsbyggnad

Chalmers tekniska högskola

412 96 Göteborg

Telefon: 031-772 10 00

Omslag:

Omslagsbilden är illustrerad av egen Göteborg stad och ska visa hur Selma stad utvecklas.

SAMMANFATTNING

Utsatta områden runt om i världen står inför en rad utmaningar relaterade till trygghetsfrågor. Dessa områden präglas ofta av socioekonomiska ojämlikheter, bristande tillgång till resurser och högre nivåer av brottslighet. Förbättringar av den fysiska miljön i dessa områden har blivit alltmer betonande som ett sätt att öka tryggheten och välbefinnandet för dess invånare.

Studien har som syfte att belysa möjligheter och utmaningar med trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön i utsatta områden. Detta utförs genom en fallstudie av Selma stad i Göteborg. Forskningsfrågorna undersöker vilken roll som den fysiska miljön spelar i att främja tryggheten i utsatta områden och vad forskningen säger om detta. De utforskar dessutom hur man har arbetat med trygghetsskapande åtgärder i Selma stad.

Studien utforskar trygghetsskapande åtgärder relaterade till den fysiska miljön i Selma stad, som utgör en del av Hisingsbacka och kategoriseras som ett utsatt område. Selma Lagerlöfs Torg, beläget längs Litteraturgatan, har genomgått en stor omvandling sedan år 2012, med byggnationer av bostäder, parkstråk och mötesplatser. Valet att fokusera på Selma stad är motiverat av dess klassificering som ett utsatt område samt av dess nyliga stadsutvecklingsprojekt. Genom att använda Selma stad som forskningsområde med dess förändringar i den urbana miljön kan vi få insikter om effektiviteten av trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön.

Kopplingen mellan forskningen och Selma stad tydliggörs genom att se vilka trygghetsskapande åtgärder som har implementerats. Kandidatarbetet fokuserar på sju principer för stadsutveckling och hur ett utsatt område kan höja sin socioekonomiska status, med utgångspunkt från kunskapsöversikten ”Bygga bort utsatthet?”. Denna rapport analyserar därefter vilka av de sju principerna som Selma stad har använt sig av i sin utveckling. Stiftelsen Tryggare Sverige har presenterat teorier om brottslighet i städer, vilka bör beaktas vid utveckling av områden som Selma stad. Resultaten visar att integrering av erfarenheter från Selma stad med forskningen kan förbättra förståelsen för problemområden och leda till effektivare åtgärder för att främja trygghet. Även om denna studie främst fokuserar på den fysiska miljöns påverkan på trygghet, understryks vikten av ett integrerat synsätt där både fysiska och sociala åtgärder kombineras för att skapa en hållbar och levande stadsmiljö. Med det sagt indikerar forskning på att invånarnas engagemang är en central faktor vid utveckling av utsatta områden och kan främjas genom aktiviteter som medborgardialoger och gemensamma projekt.

Nyckelord: Utsatta områden, trygghetsskapande åtgärder, fysisk miljö, stadsutveckling.

ABSTRACT

Vulnerable areas around the world face a myriad of challenges related to security issues. These areas are often characterized by socioeconomic inequalities, limited access to resources, and higher levels of crime. Improvements to the physical environment in these areas have increasingly been emphasized to enhance safety and well-being for their residents.

The study aims to shed light on the opportunities and challenges of security-enhancing measures in the physical environment of vulnerable areas. This is conducted through a case study of Selma stad in Gothenburg. The research questions examine the role of the physical environment in promoting security in vulnerable areas and what the research says about this. Additionally, they explore how security-enhancing measures have been implemented in Selma stad.

The study investigates security-enhancing measures related to the physical environment in Selma stad, which is part of Hisingsbacka and classified as a vulnerable area. Selma Lagerlöfs Torg, located along Literature Street, has undergone significant transformation since 2012, with the construction of housing, park areas, and meeting places. The choice to focus on Selma stad is motivated by its classification as a vulnerable area and its recent urban development projects. By using Selma stad as a research area with its changes in the urban environment, insights into the effectiveness of security-enhancing measures in the physical environment can be gained.

The connection between research and Selma stad is elucidated by examining the security-enhancing measures that have been implemented. The thesis focuses on seven principles of urban development and how a vulnerable area can improve its socioeconomic status, based on the literature review "Bygga bort utsatthet?". This report then analyzes which of the seven principles Selma stad has utilized in its development. The Foundation for Safer Sweden has presented theories on urban crime that should be considered when developing areas like Selma stad. The results show that integrating experiences from Selma stad with research can enhance understanding of problem areas and lead to more effective measures to promote security. Although this study primarily focuses on the impact of the physical environment on security, the importance of an integrated approach where both physical and social measures are combined to create a sustainable and vibrant urban environment is underscored. Research indicates that resident engagement is a central factor in the development of vulnerable areas and can be promoted through activities such as citizen dialogues and collaborative projects.

Keywords: Vulnerable areas, safety-promoting measures, physical environment, urban development.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	V
ABSTRACT	VI
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	VII
FÖRORD	IX
1. INLEDNING	1
1.1 Problemformulering	1
1.2 Syfte	1
1.3 Avgränsningar	1
1.4 Metod	2
2. TEORI	4
2.1 Vad är trygghet och varför är det viktigt?	4
2.1.1 Skillnaden mellan social- och fysisk trygghet	5
2.1.2 Trygghet i bostadsområdet	6
2.2 Segregation	7
2.3 Särskilt utsatt område, utsatt område och riskområde	7
2.4 Teoretiska perspektiv på brottsprevention i den fysiska miljön	8
2.4.1 Miljödesign	8
2.4.2 Broken Windows och rationalitet	9
2.4.3 Rutinaktivitetsteorin	10
2.4.4 Prospect-Refuge-Escape	11
2.4.5 Territorialitet	11
2.4.6 Placemaking	12
2.5 Optimeringar av den fysiska miljöns utformning för att kunna öka tryggheten i stadsområden	12
2.5.1 Strategier för stadsutveckling: sju principer för att förbättra ett områdes socioekonomiska status	12
2.5.2 Exempel på framgångsrika stadsplaneringsprojekt: Två forskningsfall	19
2.6 Sammanfattning av teorin	21
3. EMPIRI	23
3.1 Fallstudie av Selma stad	23
3.1.1 Tryggheten innan omvandlingen	23
3.1.2 Förändringar i bebyggelsen i Selma stad	24
3.2 Analys	28
3.2.1 Fastighetsutvecklarnas erfarenheter av arbete med trygghetsskapande åtgärder i utsatta områden	28
3.2.2 Selma stads utformning i nuläget	30

3.1.4 Kopplingen mellan teorin och bebyggelsen i Selma stad	31
4. DISKUSSION OCH SLUTSATSER	40
4.1 Samspelet mellan Selma stads åtgärder och forskningen kring trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön	40
4.2 Kopplingen mellan forskningen och Selma stad	41
LITTERATURFÖRTECKNING	43
FIGURLISTA	47

FÖRORD

Detta examensarbete, med titeln "Bygga för trygghet: Utvärdering av trygghetsskapande åtgärder i utsatta stadsområden", utgör en avslutande del av vår utbildning inom kandidatprogrammet Affärsutveckling och entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik vid Chalmers tekniska högskola. Vi, Vendela Ekman och Linnéa Valberg, har genomfört denna studie under vårterminen 2024.

Vår forskning har drivits i samarbete med Riksbyggen, ett kooperativt företag som bygger, utvecklar och förvaltar fastigheter i Sverige och har varit en betydande aktör under Selma stads omvandling. Vi vill rikta ett stort tack till alla respondenter som deltagit i studien och generöst delat med sig av sina tankar, kunskaper och branscherfarenheter. Vidare vill vi framföra vår uppskattning till vår externa handledare Anders Jurin för vägledning och värdefulla inputs.

Vi vill också tacka våra opponenter, Eric Melin och David Kulich, för deras engagemang och insiktsfulla synpunkter. Slutligen vill vi rikta ett varmt tack till vår handledare och examinator från Chalmers, Julia Fredriksson, vars stöd och vägledning har varit ovärderligt under hela processen. Utan hennes engagemang och stöd hade detta arbete inte varit möjligt.

Göteborg, juni 2024

Vendela Ekman & Linnéa Valberg

1. INLEDNING

I kommande kapitel behandlas problemformuleringen och syftet med studien. Därefter diskuteras de teman och utmaningar relaterade till social hållbar stadsutveckling, som har inspirerat och format studiens frågeställningar med fokus på trygghetsskapande åtgärder. Avslutningsvis presenteras de begränsningar som har tagits i beaktning för studien.

1.1 Problemformulering

Dagens nyhetsflöde präglas frekvent av rapportering om trygghetsrelaterade frågor, vilket särskilt lyfter fram utmaningarna och problemen som förorter och utsatta områden står inför (Polisen, 2024). Detta ökade fokus på trygghetsfrågor understryker behovet av att förstå och hantera de underliggande orsakerna till den upplevda otryggheten i dessa områden (Brå, 2023). Utsatta områden upplever i högre grad en ökad otrygghet, vilket kan spåras till flera faktorer såsom bristande sociala möjligheter, arbetslöshet och problematisk stadsplanering (Boverket, 2012).

Den fysiska planeringen spelar en avgörande roll i skapandet av trygga och säkra samhällen, särskilt i utsatta områden (Regeringen, 2021). Regeringen beskriver att genom att utforma och utveckla offentliga platser, bostäder och infrastruktur på ett strategiskt sätt kan man bidra till att minska otrygghet och främja samhällstrygghet. En välplanerad fysisk miljö kan skapa en känsla av tillhörighet och gemenskap, vilket kan minska risken för kriminalitet och sociala problem (Boverket, 2022b). Boverket diskuterar vikten av att integrera trygghetsaspekter i planeringsprocessen och främja en inkluderande och hållbar utveckling. Därmed blir det en viktig del i följande rapport att också undersöka hur fysisk planering kan användas som en strategi för att adressera de utmaningar och problem som utsatta områden möter när det gäller trygghet och livskvalitet.

Denna rapport avser att analysera och förstå utsatta områden för att undersöka vilka strategier som kan öka tryggheten genom fysiska åtgärder.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att belysa möjligheter och utmaningar med trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön i utsatta områden. Detta utförs genom en fallstudie av Selma stad i Göteborg.

Forskningsfrågor:

1. *Vilken roll spelar utformningen av den fysiska miljön i att främja tryggheten i utsatta områden och vad säger forskningen om detta?*
2. *Hur har man arbetat med trygghetsskapande åtgärder i Selma stad?*
3. *Hur kan erfarenheter från aktörer i Selma stad förstås och samspela med forskningen kring trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön?*

1.3 Avgränsningar

Fallstudien har avgränsats till utsatta områden, då människor i dessa områden upplever otrygghet i större utsträckning, jämfört med andra urbana områden (Söderström & Ahlin, 2018). Genom att fokusera på dessa områden kan denna rapport identifiera och analysera de specifika orsakerna till upplevd otrygghet och undersöka potentiella lösningar för att förbättra situationen på platsen. Detta

fokuserade tillvägagångssätt gör det möjligt att undvika en för bred spridning och i stället hålla sig till de relevanta frågorna för det valda undersökningsområdet.

Vidare avgränsas studien till Selma stad med ett starkt fokus på trygghetsskapande åtgärder och socialt hållbar stadsutveckling. Genom att välja Selma stad som undersökningsområde möjliggörs en fördjupad förståelse för de specifika utmaningar och möjligheter som finns i fallstudieområdet. Denna geografiska avgränsning tillåter forskningen att granska områdets unika kontext och behov på ett detaljerat sätt.

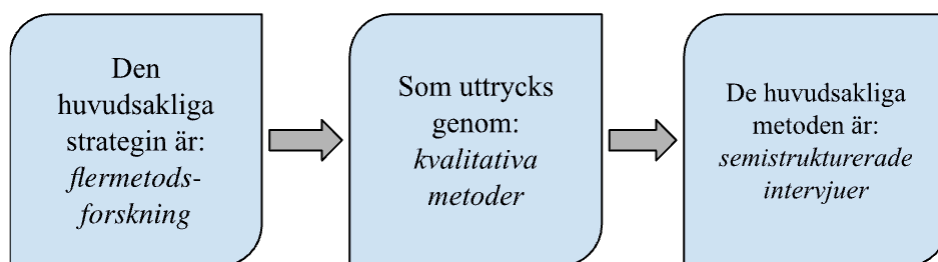
Fysisk trygghet är en central del av studiens avgränsningar och fokuserar på hur den fysiska miljön i Selma stad påverkar invånarnas säkerhet. Genom att utforska faktorer som belysning, offentliga platser och gatudesign, samt brottsförebyggande åtgärder, kan forskningen ge insikter om hur infrastrukturförbättringar och stadsplanering kan skapa en tryggare miljö. Detta kan bidra till en mer säker och hållbar stadsutveckling.

Slutligen begränsas studien till att behandla trygghetsskapande åtgärder och deras påverkan på den sociala hållbarheten i Selma stad. Med denna avgränsning kan rapporten djupdyka i problematiken kring trygghet och säkerhet i staden utan att behöva hantera andra aspekter av stadsutveckling som ekonomisk tillväxt eller miljömässig hållbarhet. Genom att tydligt definiera avgränsningarna kan forskningen koncentrera sig på att adressera de specifika frågor som är relevanta för studiens syfte och forskningsfrågor.

1.4 Metod

Denna rapport utgör en fallstudie som undersöker kopplingen mellan otrygghet och den bebyggda fysiska miljön i utsatta områden, med fokus på Selma stad, som ligger utanför Göteborg. Valet av Selma stad som studieobjekt motiveras av dess pågående omvandling och dess potential att fungera som en konkret kontext för att utforska den nämnda kopplingen (Göteborgs stad, u.å.). Studien genomförs i samarbete med Riksbyggen, ett kooperativt företag som bygger, utvecklar och förvaltar fastigheter i Sverige, och har varit en betydande aktör under Selma stads omvandling (Riksbyggen, 2024).

Analysen av det insamlade materialet genomfördes med hjälp av en systematisk ansats. En betydande del av vår undersökning innefattade semistrukturerade intervjuer med fastighetsförvaltare och andra involverade i Selma stads utveckling för att få en bred förståelse och insikt i de specifika utmaningarna och möjligheterna. Under studiens gång har vi genomfört sex semistrukturerade intervjuer med personer kopplade till Selma stad. Dessa innefattade fastighetsförvaltare, kommunikatör, polis, hållbarhetsspecialist, projektledare och professor i fastighetsekonomi. Det valda tillvägagångssättet möjliggjorde en flexibel intervjuprocess med utrymme för både förutbestämda frågor och utforskning av nya teman som kan uppstå under samtalet (Academic Work, 2024). Under intervjuerna användes snöbollsmetoden för att bredda och fördjupa förståelsen av ämnet genom att rekrytera nya deltagare via rekommendationer från tidigare intervjuade personer bekanta med området. Studien skulle inkludera ett representativt urval av boende från olika områden inom Selma stad som skulle utses för att ge perspektiv från de som direkt påverkas av den fysiska miljön och trygghetsåtgärderna. Detta genomfördes inte med anledning av bristande resurser och tidigare material.

Figur 1. Forskningsmetoden för rapporten. Egen illustration.

Vi har noggrant analyserat och utvärderat sju principer för att förbättra ett områdes socioekonomiska status samt hur ett utsatt område kan höja sin socioekonomiska status, som presenteras i kunskapsöversikten ”Bygga bort utsatthet?”. Genom att granska och jämföra dessa principer med vår empiriska data har vi kunnat identifiera huruvida och i vilken utsträckning dessa principer har implementerats i praktiken. Utöver detta har vi även genomfört en detaljerad analys av kartor och annat planeringsmaterial för att få en djupare förståelse för den fysiska miljön och hur den påverkar tryggheten i det studerade området. Slutligen har platsbesök gjorts för att uppleva platsen och se dess förändringar. Genom att kombinera dessa olika forskningsmetoder har vi kunnat få en heltäckande bild av situationen och formulera välgrundade slutsatser för framtida åtgärder och planering. Analysen vägledades av de övergripande forskningsfrågorna som formulerades innan datainsamlingen påbörjades. Dessa frågor fungerade som en ram för att organisera och tolka det insamlade materialet. Genom denna metod har rapporten kunnat utforska och förstå den komplexa dynamiken mellan otrygghet och den bebyggda miljön i Selma stad, med målet att bidra till insikter för framtida stadsutvecklingsprojekt.

Metoden valdes för dess lämplighet att tydliggöra och strukturera informanternas åsikter och önskemål. Vi anammade en kvalitativ metod för att uppnå en djupgående förståelse av både vad informanterna uttryckte och hur vanligtvis dessa åsikter framträdde. Resultaten från innehållsanalysen utgjorde grundvalen för våra slutsatser.

2. TEORI

Under kommande kapitel introduceras trygghet som begrepp och dess koppling till stadsplanering. Därefter introduceras strategier som fungerar som trygghetsskapande åtgärder, följt av principer och insikter från tidigare modeller och andra liknande områden.

En rapport från Brottsförebyggande rådet indikerar att faktorer som brottsutsatthet, allmän otrygghet och bristande förtroende för rättsväsendet är vanligare i utsatta områden (Söderström & Ahlin, 2018). Enligt polisen är ett utsatt område “geografiskt avgränsade platser med låg socioekonomisk status och där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. De personer som begår brott och är inblandade i kriminella nätverk utgör en mycket liten del av befolkningen i de utsatta områdena. Men trots att de är få har de stor inverkan på områdena” (Polisen, 2023a).

För att tackla de utmaningar som finns och främja tryggheten i utsatta områden, lägger kandidatarbete fokus på trygghetsskapande åtgärder. Dessa åtgärder är utformade för att förbättra både den fysiska och sociala miljön i dessa områden.

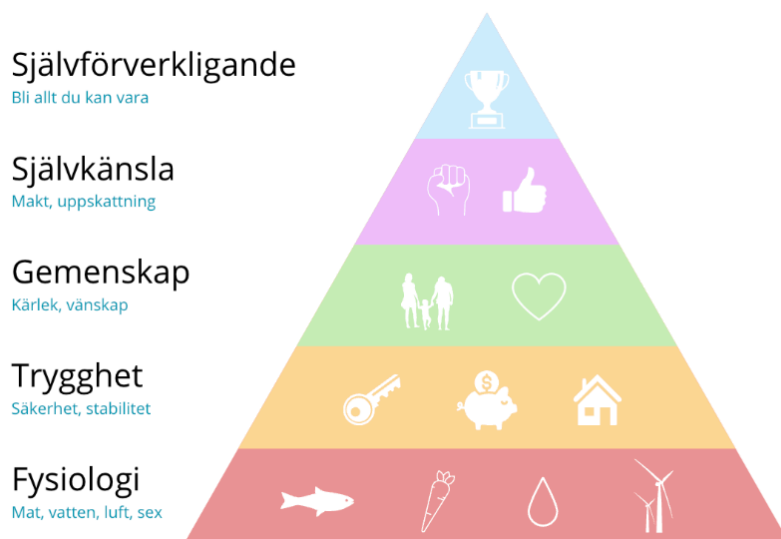
Om gatorna är folktomma, kan det väcka en känsla av otrygghet (Söderström & Ahlin, 2018). Brottsförebyggande rådet diskuterar vikten av att minskad rörelse kan bero på flera faktorer, inklusive brist på offentliga platser och aktiviteter samt högre brottslighet och oro för säkerheten. Vidare beskrivs det att när färre människor rör sig utomhus minskar det också den naturliga övervakningen, vilket kan göra det lättare för brottslingar att agera ostört. Söderström och Ahlin menar på att denna situation förvärrar känslan av isolering och osäkerhet bland invånarna. Det kan också minska den allmänna trivselen och välmåendet i området, vilket i sin tur kan påverka samhällslivet negativt och skapa en nedåtgående spiral av sociala och ekonomiska problem. Brottsförebyggande rådet (2023) menar att det är viktigt att implementera åtgärder som ökar närvaron av människor på gatorna, främjar social sammanhållning och skapar trygga och trivsamma offentliga platser. Sammanfattningsvis benämner de att en känsla av gemenskap och öppenhet kan bidra till att minska otryggheten och förbättra livskvaliteten för invånarna i dessa områden. Detta kan åstadkommas genom att bland annat öka närvaron av polis och ordningsvakter, för att minska brottsligheten och skapa en känsla av trygghet hos invånarna (Riksdagen, 2021).

2.1 Vad är trygghet och varför är det viktigt?

Boverket beskriver begreppet trygghet som: “den känsla som utlöses när en individ tolkar en fysisk miljöns utformning och användning genom att sinnesintryck kombineras med såväl egna erfarenheter, som med andra individers eller mediernas beskrivningar av risken för att utsättas för brott eller hotfulla situationer” (Boverket, 2022a).

Upplevelsen av trygghet är personlig och påverkas mest av rädsla för brott och våld (Söderström & Ahlin, 2018). Söderström och Ahlin beskriver att känslan av otrygghet kan bero på faktiskt förekommande brott och våld, men den kan också förklaras av bristande information och kunskap. Fortsättningsvis skildrar Söderström och Ahlin hur massmedia formar allmänhetens syn på det offentliga rummet och att den kan påverka om människor känner sig bekväma att vistas i ett område eller inte. Som en följd av detta tenderar personer att undvika ett område om det uppfattas som brottsdrabbat. Vidare presenteras att om en plats inte används ökar risken för brottslighet och otryggheten kan bli till verklighet. BoTryggt2030 bygger på liknande insikter om hur situationell brottsprevention och utformning av den fysiska miljön påverkar säkerheten och tryggheten (Uittenbogaard, 2020). Orsakerna till minskad säkerhet och trygghet inkluderar förändrad demografi,

växande utanförskap, parallella samhällsstrukturer, kriminella gäng, dåligt underhållna miljöer och omfattande ordningsregler. Detta kan i sin tur också kopplas till FN:s globala mål. I FN står det att alla samhällsmedlemmar har rätt till social trygghet (Svenska FN-förbundet, 1948). De redogör i sin tur att trygghet är en mänsklig rättighet och att det är essentiellt för att människor ska vilja vistas i det offentliga rummet.

Figur 2. Maslows modell. Egen illustration.

Abraham Maslow presenterade på 1940-talet en modell på hur de mänskliga behoven prioriteras (Projektledning, 2022). Maslow delade in modellen i fem kategorier, där varje kategori har en viss nivå av prioritering för människan. Därmed kan behov från olika kategorier finnas samtidigt, men de högre kategoriernas behov blir inte prioriterade förrän de grundläggande behoven i lägre kategorier är tillfredsställda. Efter att de fysiologiska behoven är tillfredsställda, går individen vidare till steg nummer två där fokus riktas mot säkerhet och trygghet.

BoTryggt2030 specificerade definitionen av säkerhet år 2020 som: "Säkerhet handlar om den faktiska risken att utsättas för brott och ordningsstörningar" (Uittenbogaard, 2020). Detta innebär att säkerhet är en objektiv bedömning av riskerna för brott och störningar i en viss miljö eller samhälle. Å andra sidan definierar de trygghet som "individens upplevelse av egen säkerhet". Detta betonar den subjektiva dimensionen av hur människor känner sig i sin omgivning, oavsett den faktiska risken för brott eller störningar. Enligt Boverket integrerar Stiftelsen Tryggare Sverige dessa begrepp genom att kombinera dem i sin definition (Boverket, 2022a). Stiftelsen förklarar säkerhet som en objektiv bedömning av risken för brott och ordningsstörningar, medan trygghet reflekterar individens subjektiva upplevelse av denna säkerhet eller risk. Genom att göra denna åtskillnad mellan begreppen bidrar stiftelsen till en djupare förståelse av hur säkerhet och trygghet kan förstås och hanteras i samhället. Det ger också ett ramverk för att utveckla strategier och åtgärder som kan förbättra både den faktiska säkerheten och människors upplevda trygghet i deras livsmiljöer.

2.1.1 Skillnaden mellan social- och fysisk trygghet

Denna rapport fokuserar på fysisk trygghet vilket skiljer sig från social trygghet. Fysisk trygghet handlar huvudsakligen om att känna sig skyddad från faror och hot i den fysiska miljön, såsom brott, olyckor och skador (Boverket, 2022a). Det inkluderar att ha tillgång till en trygg bostad, vistas i områden med låg brottslighet och att kunna lita på sin personliga säkerhet, medan social trygghet

fokuserar på känslan av att tillhöra och vara accepterad i samhället (Ström m.fl., 2017). Det handlar om att ha starka sociala band, förtroende för andra människor och känna samhörighet samt stöd från ens omgivning. Social trygghet kan också innefatta tillgång till sociala tjänster och nätverk som erbjuder emotionellt och praktiskt stöd. Alltså är fysisk trygghet relaterad till skydd mot fysiska hot och faror i miljön, medan social trygghet handlar om att känna sig inkluderad i gemenskapen och att ha tillgång till stöd och samhälleliga resurser.

2.1.2 Trygghet i bostadsområdet

I Selma stad har omvandlingen skett för att öka tryggheten i bostadsområdet och kringliggande ytor, vilket Boverket beskriver som mycket viktigt (Boverket, 2022b). Bostaden och bostadsområdet är en viktig del i människans liv och är centralt för människors välbefinnande. Boverket skildrar hur trygghet i bostadsområden är av grundläggande vikt för den mänskliga trivselen och livskvaliteten hos de boende. De presenterar att när invånarna känner sig säkra i sina närmiljöer främjas en positiv atmosfär som bidrar till en högre livsnjutning. Dessutom skapar trygga bostadsområden förutsättningar för en starkare och mer sammanhållen social gemenskap. Människor blir benägna att engagera sig i och delta aktivt i områdets sociala liv när de slipper oro och rädsla för brottslighet eller hot.

Totalt uppgav 26 procent av Sveriges befolkningen år 2023, som var mellan 16 och 84 år att de känner sig ganska eller mycket otrygga, eller att de till följd av otrygghet undviker att gå ut ensamma under sena kvällar i sitt bostadsområde (Brå, 2023). År 2015 ökade andelen som känner sig ganska eller mycket otrygg under kvällar i sitt bostadsområde markant. Dessutom finns det en stor skillnad mellan kvinnor och män. Kvinnor känner sig i större utsträckning mer otrygga än män (34 respektive 18 procent). Emellertid är fördelningen av den upplevda tryggheten varierande beroende på bostadstyp, och boende i flerfamiljshus. Boende i hyreslägenheter upplever i högre grad en känsla av otrygghet. En anledning av detta kan vara att hyresrätter återfinns i större utsträckning i utsatta områden (Lindqvist m.fl., 2023). Att utsatta områden präglas av en ökad känsla av otrygghet, kan härledas till flera faktorer såsom begränsade sociala möjligheter, arbetslöshet och bristande effektivitet i stadsplaneringen (Boverket, 2012).

Det finns en koppling mellan den fysiska miljön, brottsligheten och känslan av otrygghet (Boverket, 2022a). Boverket redogör för åtgärder för brottsförebyggande och trygghetsskapande som innebär att förstå hur människor interagerar med den fysiska miljön och vad som kan göras för att förbättra både miljöerna och människans samspel med dem. BoTryggt2030 presenterar hur miljöerna och människors samspel kan förbättras (Uittenbogaard, C, 2020). De porträtterar hur brottsförebyggande och trygghetsskapande riktlinjer för bostäder, offentliga rum och kommersiella verksamheter kan förbättras. Uittenbogaard beskriver att livskvalitetsbrotten, som adresseras, inkluderar inbrott, bilbrott, cykelstöld, stöld, snatteri, fickstöld, rån, skadegörelse, klotter, allmänna ordningsstörningar, narkotikabrott, trafikbrott och nedskräpning. BoTryggt2030 är grundad på situationell brottsprevention och fokuserar på att implementera denna strategi i stadsbyggandet, för att bygga bort brott och bygga in trygghet. Situationell brottsprevention involverar att minska möjligheterna till brott genom att ändra den fysiska miljön. Det inkluderar miljödesign, tillämpning av teknik, rutinändringar och samhällssamarbete.

2.2 Segregation

När det gäller trygghet i Selma stad utgör segregation en väsentlig faktor i utvecklingen. Segregationen i samhället påverkar individer på olika sätt, särskilt de som bor i områden med socioekonomiska utmaningar (Ramboll, 2020). Kunskapsöversikten av Ramboll tar upp orsakerna till fenomenet att segregation är komplex och omfattar förändringar i inkomstskillnader, sociala nätverk, institutionella strukturer på bostadsmarknaden och den geografiska fördelningen av olika bostadstyper. Dessa faktorer samverkar och skapar en situation där människor med begränsade ekonomiska resurser har svårt att välja var de vill bo, vilket innebär att de mer resursstarka grupperns preferenser får stor betydelse för hur olika befolkningsgrupper fördelas över staden. Debatten om segregation har under de senaste åren kopplats till våld, gängkonflikter och skjutningar (Lindqvist m.fl., 2023). Detta har i sin tur skärpt samhällets uppmärksamhet på områden som betraktas som särskilt utsatta. Ett genomgående tema i diskussionen är den påstådda kopplingen mellan våld och social- samt ekonomisk segregation. Lindqvist beskriver hur debatten återaktualiserades av konsekvenserna som följde av den snabba utbyggnaden av förorter under 1960- och 70-talen, särskilt inom ramen för miljonprogrammet, där områden ofta dominerades av hyresrätter. Diskussionen vid denna tid präglades i huvudsak av ett fördelningspolitiskt perspektiv, där segregerade områden betraktas som hinder för social rörlighet och möjligheten till en personlig klassresa – en synpunkt som erhöll brett politiskt stöd i Sverige. Forskning indikerar att institutioner på bostadsmarknaden ofta missgynnar vissa grupper i samhället, särskilt utrikesfödda. En nära relaterad faktor är den geografiska fördelningen av olika typer av bostäder, vilket leder till en uppdelning av samhället i olika bostadsområden och där olika grupper har varierande tillgång till olika boendeanternativ. Kunskapsöversikten från Ramboll skildrar hur bostadssegregation påverkar tryggheten i hög grad i utsatta områden genom att skapa isolering, ökad risk för kriminalitet och minskat förtroende mellan grannar (Ramboll, 2020). Den förklarar hur avgörande det är att adressera de grundläggande orsakerna till segregation och är därför av stor vikt för att främja en känsla av trygghet och samhörighet i dessa områden.

Trots att många kommuner talar om de många fördelarna med mångfald och variation i bostadsområden verkar det inte aktivt adressera hela problemet med boendesegregationen (Boverket, 2012). De strategier som används syftar främst till att förbättra boendeanternativen i ekonomiskt svaga områden genom småskaliga projekt som kompletteringsbebyggelse eller ombyggnader till bostadsrätter. Emellertid är dessa insatser begränsade och har liten effekt på den ensidiga befolkningssammansättningen i mer välbärgade områden. Det finns också en strävan att diversifiera bostadsutbudet i nya områden, men i praktiken riktas dessa ofta till en välbeställd målgrupp och förstärker därmed den socioekonomiska boendesegregationen. I stället fokuserar stadsförnyelsen på integration genom att bättre integrera perifera områden med stadens kärna eller sammanbinda olika bostadsområden. Detta kan på sikt minska den hårda boendesegregationen i staden.

En bred konsensus råder idag kring behovet av en samordnad integrationspolitik, vilken sträcker sig över olika politikområden, särskilt inom arbetsmarknaden och skolan (Lindqvist m.fl., 2023). Emellertid har det även framkommit att boendet, inklusive stadens utformning, bebyggelsemiljön och tillgängligheten på bostäder, spelar en central och växande roll i främjandet av en effektiv integrationsprocess (Regeringen, 2021).

2.3 Särskilt utsatt område, utsatt område och riskområde

Kopplat till trygghet kan områden delas in i olika kategorier. Ett särskilt utsatt område definieras av Polisen som ett geografiskt avgränsat område som präglas av en generell motvilja att delta i

rättsprocessen (Polisen, 2023a). Vidare beskriver Polisen att det ofta åtföljs av systematiska hot och våld mot vittnen, målsägande och anmälare, vilket i sin tur försvårar polisens möjlighet att utföra sina uppgifter. Situationen kan vara så svår att det blir nästan omöjligt för myndigheterna att agera effektivt. Dessutom kan normaliseringen av områdets förhållanden innebära att varken polisen eller de boende reflekterar över den svåra situationen. Om andra utsatta områden ligger nära det särskilt utsatta området finns en risk för samverkan mellan kriminella individer och nätverk i dessa områden. Situationen bedöms då som akut och kräver omedelbara insatser för att hantera och förhindra ytterligare eskalering av problemen.

Polisen (2023a) redogör dessutom för hur ett utsatt område karaktäriseras. Det är ett geografiskt avgränsat område präglad av en låg socioekonomisk status, där de kriminella har en betydande inverkan på det lokala samhället. Vidare förklaras att den påverkan är främst knuten till områdets sociala sammanhang snarare än en uttalad avsikt att ta kontroll över eller styra samhället. Påverkan kan vara direkt, såsom hot och utpressning, eller indirekt, såsom offentliga våldshandlingar som riskerar att skada allmänheten, öppen narkotikahandel och ett utbrett missnöje mot samhället. Dessa faktorer resulterar i en känsla av otrygghet bland de boende i området, vilket i sin tur leder till en minskad benägenhet att anmäla brott och samverka i rättsprocessen. Situationen anses vara allvarlig och kräver åtgärder för att återställa tryggheten och förtroendet för rättsväsendet.

Polisen (2023a) beskriver även ett riskområde som: "ett område som uppfyller samtliga kriterier för ett utsatt område men inte når upp till kriterierna för ett särskilt utsatt område. Läget är dock så allvarligt att det finns en överhängande risk att området blir särskilt utsatt om inte lämpliga åtgärder sätts in."

2.4 Teoretiska perspektiv på brottsprevention i den fysiska miljön

I de följande kapitel kommer teorier som påverkar trygghetskänslan att presenteras. Därefter introduceras "De sju principerna", en kunskapsöversikt. Slutligen kommer andra utsatta områden att relateras till och insikter som hämtats från dem att diskuteras.

BoTryggt2030, initierat av Stiftelsen Tryggare Sverige i samarbete med ledande aktörer inom stadsplanering, introducerade standarden "BoTryggt 2030 - Handboken för planering av säkra och trygga livsmiljöer" för några år sedan (Stiftelsen Tryggare Sverige, u.å.). Målet med handboken är att stödja beställare och utförare för att göra medvetna val och integrera säkerhet och trygghet vid nybyggnation, ombyggnation och i befintliga områden i Sverige. Detta gäller särskilt områden från 60-talet som nu är utsatta och områden som är särskilt utsatta. I handboken presenteras viktiga teoriperspektiv, som miljödesign, rationalitet, rutinaktiviteter, territorialitet, Prospect-Refuge-Escape, Broken Windows och Placemaking. Dessa betonas för att förstå och implementera effektiva åtgärder. Att skapa en fysisk miljö som främjar trygghet och säkerhet är en central strategi för att minska brottslighet och öka samhällssäkerheten.

2.4.1 Miljödesign

Under 1970-talet lanserades begreppet Crime Prevention Through Environmental Design, CPTED (Jeffery, 1971). Delar av studien kritiseras för att utformningsprinciper huvudsakligen syftar till att reducera stölder, inbrott och andra former av egendomsbrott, men det finns ingen bekräftelse på att dessa åtgärder effektivt motverkar organiserad brottslighet (Armitage, 2016).

Lärdomarna som kan hämtas från "Institute of Criminology i Australien" innefattar flera viktiga principer för att öka säkerheten i bostadsområden (Geason & Wilson, 1989). För det första visar forskningen att både verkliga och symboliska barriärer kan vara effektiva för att hindra inkräktare från att komma in på grönområden som är avsedda för de boende. Geason och Wilson, beskriver att det är fördelaktigt att minimera antalet inkörsvägar till ett område och att föredra enkelriktade vägar, vilket underlättar övervakning och minskar risken för oönskat intrång. Vidare beskrivs även att inkörsvägarna bör vara lätta att övervaka och det är viktigt att undvika att bygga smala passager eller viadukter som kan fungera som potentiella gömställen för brottslingar för att öka säkerheten. Om infarten till ett område behöver en spärr är det rekommenderat att använda stålförstärkta grindar för att förhindra vandalisering. Geason & Wilson (1989) redogör att det är avgörande att se till att buskage och grönområden inte kan användas som gömställen för inkräktare och att man undviker att skapa möjligheter för genvägar genom områden med hjälp av att placera pelare med ett avstånd på 1–1,5 meter. Slutligen beskrivs att underjordiska parkeringsplatser och parkeringshus bör undvikas eller åtminstone vara utrustade med kraftiga, låsta grindar för att förhindra obehörig åtkomst, medan öppna parkeringsplatser bör vara små, väl upplysta och synliga från bostadsområdena.

En dansk intervjustudie har granskat effekterna av den fysiska omvandlingen som genomförts i två utsatta bostadsområden, nämligen Rosenhøj/Viby Syd och Egedalsvænge/Kokkedal, med avseende på minskad brottslighet och ökad invånarnas trygghet (Nørgaard & Rudå, 2021). Dessa områden valdes specifikt eftersom trygghetsskapande åtgärder hade genomförts och slutförts där år 2017, till skillnad från andra liknande områden där sådana åtgärder främst var planerade. Resultaten av studien visar att omvandlingen av utomhusmiljöerna har ökat incitamentet för invånarna att röra sig och vistas utomhus, då de känner sig tryggare än tidigare. Renovering av fasader samt skapandet av utomhusmiljöer för socialt umgänge har resulterat i en minskning av skadegörelse på flerbostadshus och allmänna platser. Vidare förklaras att installation av fönster och balkonger på platser med tidigare begränsad sikt har också positivt påverkat invånarnas känsla av trygghet. Den fysiska omvandlingen har således genererat förbättringar som har stärkt områdets rykte och till viss del attraherat nya resursstarka invånare. Detta pekar på att fysisk omvandling, kombinerat med insatser för bostadssocial utveckling, kan göra dessa områden mer attraktiva och trygga att bo i.

2.4.2 Broken Windows och rationalitet

Teorin Broken Windows baseras på antagandet att hög grad av otrygghet i ett samhälle är starkt kopplad till ökad kriminalitet (Wilson & Kelling, 1982). Namnet på teorin associerar till hur ett trasigt fönster, när det förblir trasigt, signalerar att ingen bryr sig om området och dess utveckling. Dessa signaler kan leda till minskad social kontroll och därmed ökad otrygghet. När den sociala kontrollen minskar, ökar risken för att fler fönster krossas, vilket förstärker känslan av försummelse i området. Dessutom tenderar andra problem, som försummade gräsmattor, nedskräpning och klotter, att öka i omfattning.

Keizer m.fl., (2008) diskuterar att en central aspekt av teorin är kopplingen till rationalitet, där lättheten att begå brott blir en viktig faktor. Kopplingen mellan Broken Windows-teorin och rationalitet ligger i att individers beteende kan vara rationellt i enlighet med de signaler som ges av omgivningen, alltså signaler om att det är okej att vandalisera i området när det exempelvis finns trasiga fönster. Keizer m.fl., (2008) menar att när den sociala kontrollen och övervakningen minskar, skapas en miljö där brottslighet blir mer tillgänglig och mindre riskfylld för potentiella förövare. Det trasiga fönstret fungerar som en metafor för detta fenomen, där bristen på reparation signalerar att det är enkelt att begå och undkomma brott i området. Denna perception av lätthet att begå brott kan

ytterligare öka kriminaliteten och bidra till en nedåtgående spiral av ökad otrygghet och minskad rationalitet bland invånarna.

2.4.3 Rutinaktivitetsteorin

Rutinaktivitetsteorin utgör en teoretisk ram för att analysera förekomsten hur brott är kopplad till situationell brottsprevention och erbjuder en fördjupad förståelse för de faktorer som bidrar till och underlättar brottslig aktivitet (Lab, 2010). Teorin menar att tre specifika förutsättningar måste sammanfalla för att brott ska inträffa.

Först och främst identifierar teorin den motiverade gärningspersonen, vars handlingar kan vara drivna av ekonomiska behov, känslor av aggression eller andra personliga faktorer (Lab, 2010). Denna motivation är i hög grad påverkad av den omgivande miljön, inklusive socioekonomiska förhållanden och tillgången på lagliga alternativ för behovstillfredsställelse. Därefter fokuserar teorin på det lämpliga objektet, vilket utgör målet för den motiverade gärningspersonen. Detta objekt kan vara föremål för stöld, inbrott eller rån, och tillgängligheten av sådana objekt är avgörande. Lab förklarar att ett oskyddat hem kan vara mer attraktivt för inbrott jämfört med ett som är säkerhetsåtgärdat. Avsaknaden av övervakning eller skyddsåtgärder skapar en miljö där risken för brottslig aktivitet ökar. Vidare beskrivs att om det saknas tillräckliga säkerhetsåtgärder som belysning, övervakningskameror eller bevakning, underlättas gärningspersonens möjlighet att begå brott utan att upptäckas. Det är därför av yttersta vikt att implementera effektiva brottsförebyggande åtgärder för att minska möjligheterna till brott.

Lab förklarar vidare att en djupgående förståelse för hur dessa tre faktorer samspelar inom ramen för rutinaktiviteter. I sin tur kan samhället utveckla strategier som är mer precist inriktade på brottsförebyggande och skapandet av en tryggare och säkrare samhällsmiljö. Detta innebär att skapa en miljö där det blir svårare och mindre attraktivt för individer att begå brott samtidigt som de underliggande orsakerna till brottslighet tas itu med på ett strukturerat sätt. Lab tar upp en väsentlig insikt i teorin, som är att möjligheten till brott i sig inte är tillräcklig, utan en aktiv och motiverad gärningsperson måste också vara närvarande och fatta ett rationellt beslut att begå brottet.

Figur 3. Sammanhanget mellan faktorer i rutinaktivitetsteorin. Egen illustration.

Ur detta perspektiv betonar rutinaktivitetsteorin vikten av att analysera och förstå både gärningspersonens och potentiella brottsoffers dagliga aktiviteter och möjligheter i en specifik miljö för att kunna identifiera och minska risken för brottsliga handlingar (Lab, 2010). Det är i det vardagliga beteendet och de rutinmässiga mönstren som förutsättningar för brott kan uppstå. Lab utvecklar vidare att undersökning hur motivation, tillfälle och objekt samverkar inom den kontext av rutinaktiviteter skapar en fördjupad förståelse för kriminalitetens uppkomst, och därmed kan man utveckla strategier för situationell brottsprevention och skapa en tryggare och säkrare omgivning.

2.4.4 Prospect-Refuge-Escape

Inom stadsplanering kan Prospect-Refuge-Escape (PRE)-teorin vara en värdefull vägledning för att skapa urbana miljöer som främjar människors trygghetskänsla och välbefinnande (Uittenbogaard, 2020). Teorin kan kopplas till stadsplanering och de sju principerna från kunskapsöversikten ”Bygga bort utsatthet? Gregorowicz-Kipszak m.fl., (2022) genom att utforma den fysiska miljön så människor kan se (prospect), hitta skydd (refuge) och fly (escape) (Uittenbogaard, 2020).

Stadsplaneringens åtgärder för att främja trygghet och säkerhet i urbana miljöer utgör en central del av samhällsbyggandet och har en betydande inverkan på invånarnas livskvalitet och välbefinnande (Boverket, 2019). För att uppnå detta mål är det viktigt att integrera olika strategier som främjar en tryggare och mer säker stadsmiljö.

Till att börja med är skapandet av överblickbara platser, så kallade ”prospect”, avgörande (Uittenbogaard, 2020). Detta innebär att stadsplanerare ska utforma grönområden, torg och parker, på ett sätt som ger invånarna en tydlig sikt över omgivningen. Genom att göra områdena mer öppna och tillgängliga för insyn ökar känslan av kontroll och trygghet hos invånarna samtidigt som det kan minska möjligheterna för brottslig verksamhet att undgå upptäckt. Uittenbogaard belyser att gatuedesign spelar också en viktig roll för att främja säkerheten i stadsområden. Med hjälp av att planera och utforma gator och offentliga utrymmen med öppenhet och tydliga siktlinjer kan man minska förekomsten av dolda hörn och skapa en ökad synlighet. Vidare beskrivs att det inte bara ökar möjligheten till ömsesidig övervakning bland invånarna, utan kan också avskräcka potentiella förövare från att begå brott. För att ytterligare förstärka tryggheten bör stadsplaneringen inkludera tillbakadragna och skyddade områden, kända som ”refuge”. Via att skapa grönområden och parker med välplanerade sittplatser och omgivet av växtlighet kan invånarna hitta platser för avkoppling och vila där de känner sig skyddade och trygga. Uittenbogaard (2020) fördjupar analysen av nödvändigheten att säkerställa tydliga och säkra gång- och cykelvägar genom stadsdelen. Detta kan uppnås genom att se till att dessa vägar är väl upplysta och fria från hinder, vilket främjar trygg rörelse och transporter i stadsdelen. Dessutom är det avgörande att integrera tydliga och lättillgängliga nödutgångar och evakueringsvägar i byggnadsplaneringen för att säkerställa snabb och säker förflyttning vid eventuella nödsituationer.

Tillämpning av dessa principer från PRE-teorin i stadsplaneringen kan skapa urbana miljöer som inte bara är funktionella och estetiskt tilltalande utan också främjar en känsla av trygghet, säkerhet och välbefinnande för alla invånare (Uittenbogaard, 2020). Detta kan leda till en mer hållbar och trivsamt stadsmiljö.

2.4.5 Territorialitet

Inom samhällsvetenskapen och kriminologin avser territorialitet att människors tendens att identifiera och skydda geografiska områden, såsom bostäder, arbetsplatser eller offentliga platser, för att skapa en

känsla av trygghet och kontroll (Uittenbogaard, 2020). Territorialitet, enligt Brottsförebyggande rådet, är mer än bara en mänsklig tendens att identifiera och skydda geografiska områden (Brå, 2023). Det är en djupt rotad social och psykologisk process som påverkar hur vi uppfattar och interagerar med vårt fysiska område. När människor markerar sina territorier, antingen symboliskt eller fysiskt, skapar de gränser som signalerar till andra att detta område är privat eller delvis under deras ansvar. Detta kan ske genom att tillsätta personliga prägel på ens bostad, genom att underhålla och vårda gemensamma utrymmen i ett bostadsområde, eller genom att delta i grannsamverkan och övervakning av ens närområde.

Brottsförebyggande rådet (2023) beskriver att territorialitet har också en stark koppling till brottsförebyggande. När invånare känner sig engagerade och ansvariga för sina territorier, tenderar de att vara mer uppmärksamma på avvikande eller misstänkt beteende och mer benägna att reagera eller rapportera till myndigheterna vid behov. De fortsätter att förklara att välunderhållna och välövervakade territorier avskräcker potentiella brottslingar genom att signalera att området är välordnat och att riskerna för att bli upptäckt är höga.

Enligt Brottsförebyggande rådet (2023) är sambandet mellan territorialitet och CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design) stark och betydelsefull. Inom ramen för CPTED handlar territorialitet om att främja en känsla av ägandeskap och ansvar för specifika områden. Genom att uppmuntra invånare att identifiera och skydda sina territorier, exempelvis bostäder, grannskapscentra eller offentliga parker, skapas en känsla av trygghet och kontroll. Vidare presenteras att integrering av territorialitetsprinciper i CPTED-åtgärder, såsom etablerande av tydliga gränser mellan offentliga och privata utrymmen, kan främja en känsla av ägandeskap och kontroll bland invånarna. Detta kan i sin tur bidra till att minska risken för brottslighet genom att skapa en atmosfär där invånarna är mer benägna att observera och rapportera avvikande beteenden samt aktivt delta i att upprätthålla en trygg och säker miljö. Därmed utgör territorialitet en integrerad del av CPTED-strategier för att skapa miljöer som främjar trygghet, samhällsengagemang och effektiv brottsförebyggande.

2.4.6 Placemaking

BoTryggt2030 kan även användas i befintlig bebyggelse genom att tillhandahålla aktuell information om brottslighet och otrygghet (Uittenbogaard, 2020). För att lyckas krävs kunskap, samarbete och engagemang från olika aktörer, inklusive polis, kommunala planerare och lokala aktörer. Uittenbogaard hävdar att placemaking och platssamverkan bidrar till säkra, trygga och attraktiva platser, medan engagemang är avgörande för framgång inom brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Vidare beskrivs att planera platser efter människans behov är viktigt. Att skapa en plats som är attraktiv för människan skapar rörelse och därmed ökar den sociala kontrollen.

2.5 Optimeringar av den fysiska miljöns utformning för att kunna öka tryggheten i stadsområden

Under kommande delkapitel beskrivs olika typer av förbättringar som den fysiska miljön kan bidra till för att kunna bidra till en ökad trygghetsupplevelse.

2.5.1 Strategier för stadsutveckling: sju principer för att förbättra ett områdes socioekonomiska status

I "Bygga bort utsatthet?" beskriver Joanna Gregorowicz-Kipszak, Jan Bröchner och Anders Hagson syftet med kunskapsöversikten från ett stadsbyggnadsperspektiv (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022).

Kunskapsöversikten presenterar på vilka sätt man kan underlätta framtidens investeringar i stadsutveckling i dess utvecklingsområden. Principerna som syftar till att förbättra ett områdes socioekonomiska status beskriver hur man kan öka attraktiviteten att bo i utsatta områden och därigenom locka en bredare kundgrupp. Genom att göra dessa områden mer attraktiva för olika demografiska grupper kan man öka mångfalden och livskvaliteten i samhället samtidigt som man strävar efter att höja områdenas socioekonomiska status. När fler människor väljer att bosätta sig i ett område ökar också känslan av gemenskap och social sammanhållning. Detta kan bidra till att skapa en tryggare miljö då invånarna känner en ökad ansvarskänsla gentemot varandra och sin omgivning. En ökad närvaro av människor i området kan också minska risken för brottslighet genom att skapa en mer uppmärksam och övervakad miljö (Gehl m.fl., 2010). Kunskapsöversikten diskuterar inte specifikt begreppet trygghet, dock lyfts liknande åtgärder som Gregorowicz-Kipszak, m.fl., (2022) tar upp, i annan forskning kopplat till trygghetskapande. Därmed blir sambandet mellan principerna för att förbättra ett områdes socioekonomiska status och ökad trygghet tydligare, där en mer attraktiv och levande miljö inte bara lockar boende utan också kan bidra till att minska kriminalitet och skapa en mer harmonisk och trygg omgivning för alla invånare.

Principerna som presenteras i kunskapsöversikten “Bygga bort utsatthet?” utgör en syntes av kunskaper och erfarenheter inom området och kommer att ligga till grund för en stor del av diskussionen av trygghetskapande i Selma stad. Dessa principer och utbyggnadsförslag är baserade på vetenskapliga artiklar och monografier som har genomgått oberoende granskning. Genom att sammanställa och översätta forskningsresultat till konkreta åtgärder, syftar principerna till att ge vägledning för att skapa attraktiva och hållbara bostadsområden för en bredare kundgrupp.

I kunskapsöversikten beskrivs sju principer som en grund för ett åtgärdsprogram som förbättrar ett områdes socioekonomiska status, vilket gör det attraktivt att stanna i de hushåll som har fått sysselsättning och högre inkomster, samtidigt som området blir mer attraktivt att flytta till. Nedan presenteras principerna för att senare kunna analyseras.

Princip 1.

“Anlägg en genomgående lågfartsgata, ett stråk med trottoarer, cykelbanor och kantstensparkering. Skapa lokaler för nya eller flyttade offentliga och kommersiella verksamheter i bostadshusens bottenvåningar” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s.8).

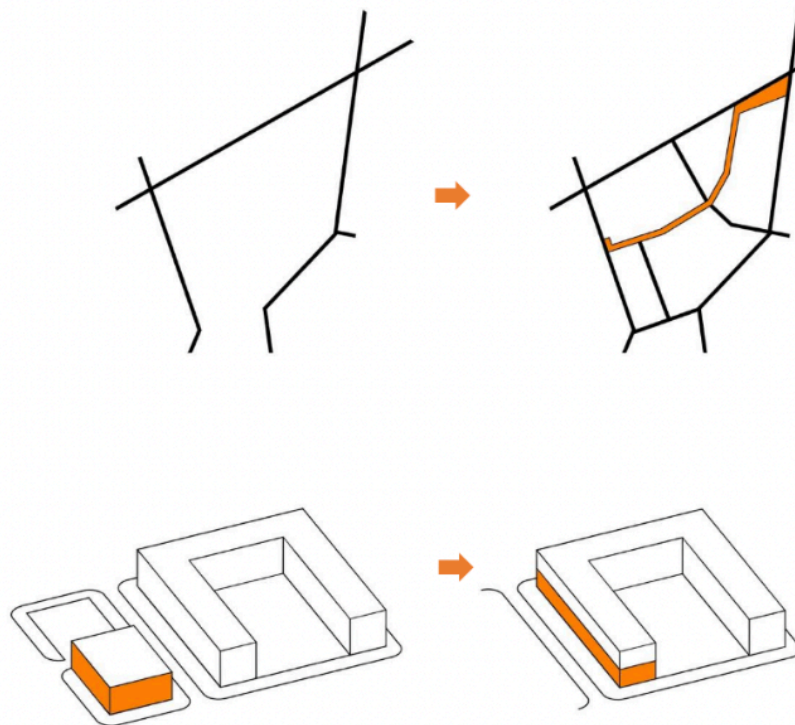
Princip ett i kunskapsöversikten betonar vikten av att utforma en enhetlig lågfartsgata som inkluderar trottoarer, cykelbanor och kantstensparkeringar, samt att integrera offentliga och kommersiella utrymmen i bottenvåningarna av bostadshusen (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022). Syftet med denna princip är att främja en aktiv och levande stadsmiljö genom att sammanföra olika typer av verksamheter i bostadsområdena.

Att skapa en lågfartsgata med dedikerade gång- och cykelbanor diskuteras även av Karlsson och Hjort (2022). De beskriver att det i sin tur skapar en säker och tillgänglig miljö för fotgängare och cyklister. Detta kan sedan minska biltrafiken och uppmuntra till användning av mer hållbara transportalternativ. Molnar och Tekie diskuterar att kantstensparkeringar och närvaron av verksamheter på bottenvåningarna bidrar till en ökad aktivitet och trygghet genom att skapa en livlig och välkomnande atmosfär (Molnar & Tekie, 2018). Molnar och Tekie diskuterar att en inkludering av offentliga och kommersiella utrymmen i bottenvåningarna av bostadshusen kan skapa en mångsidig och levande stadsmiljö. Detta kan främja social interaktion och gemenskap i området. Genom att erbjuda olika

former av service och mötesplatser på marknivå kan en aktiv och levande stadsmiljö främjas, vilket lockar både boende och besökare.

I boken "Cities for People" presenterar Jan Gehl och Lord Richard Rogers flera strategier och designtekniker som kan användas för att förbättra stadsmiljön och främja människors välbefinnande (Gehl m.fl., 2010). Gehl m.fl., framhåller att prioritering av gång- och cykelvänliga miljöer är en central strategi för att minska biltrafikens negativa påverkan och förbättra luftkvaliteten.

Genom att implementera princip ett kan stadsplaneringen bidra till att skapa en mer hållbar och attraktiv stadsmiljö där olika funktioner integreras på ett sätt som främjar aktivitet, trygghet och gemenskap. Molnar och Tekie (2018) skildrar hur stadsplanering kan hjälpa till att minska segregation och social utsatthet genom att skapa inkluderande och dynamiska stadsdelar där människor trivs och känner sig säkra.

Figur 4. Princip 1 (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s.8), återgiven med tillstånd.

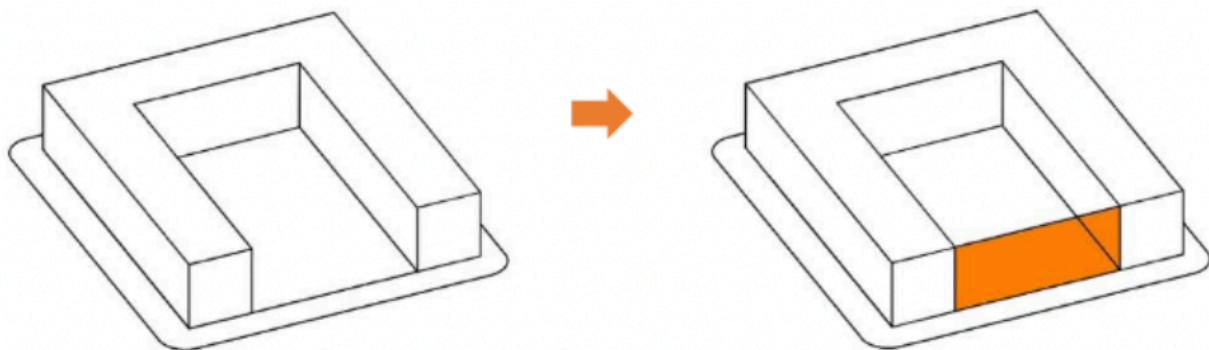
Princip 2

“Bygg slutna kvarter med privata gårdar” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s. 8).

Princip två i kunskapsöversikten understryker vikten av att utveckla slutna kvarter med privata gårdar (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022). Målet är att skapa en intim och skyddad miljö för invånarna samtidigt som gemenskap och trygghet i bostadsområdet främjas.

Att utforma slutna kvarter skapar en skyddad och avskild atmosfär som ger en känsla av samhörighet och trygghet för invånarna är även något som Lavelid (2023) uttrycker. Detta åstadkoms genom att strategiskt begränsa genomfartstrafik och etablera avgränsade kvarter, vilket kan resultera i en mer privat och lugn miljö. Tillägg av privata gårdsrum i kvarteren ger invånarna möjlighet att ha sina egna grönområden och utrymmen för rekreation och social samvaro (Wallin, 2002). Slutna kvarter främjar en känsla av gemenskap och samhörighet i bostadsområdet genom att grannar oftare kan mötas och umgås (Minoura, 2016).

Genom att tillämpa princip två i stadsplaneringen kan en mer intim och trygg boendemiljö främjas där gemenskap och samhörighet prioriteras Lavelid (2023). Detta kan bidra till att minska känslan av utsatthet och främja en positiv boendemiljö för alla boende.

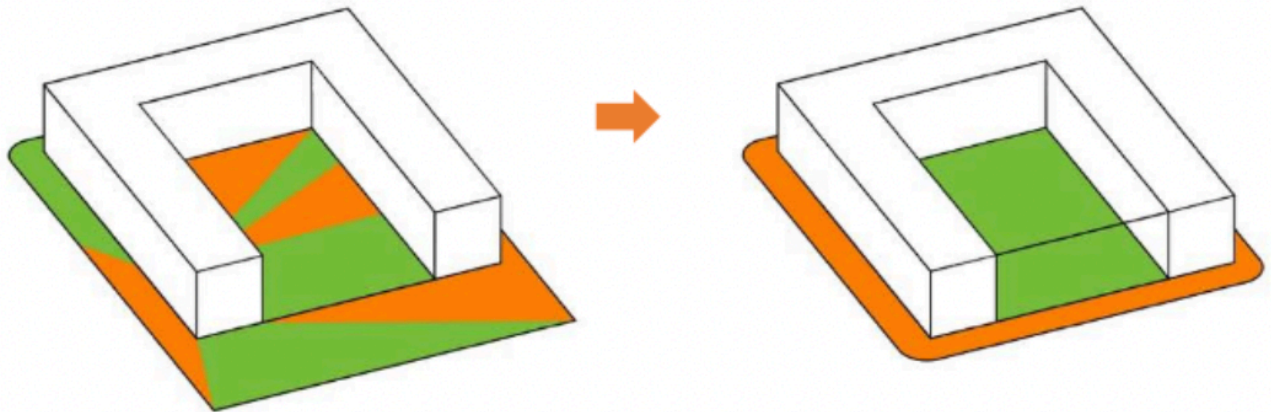
Figur 5. Princip 2 (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s.9), återgiven med tillstånd.

Princip 3

“Skapa tydligare förhållande mellan det privata och det offentliga i grannskapet: definiera kantzoner, minska insyn i lägenheterna, ordna med skyddade uteplatser. Stärk rumsliga avgränsningar (materiella och symboliska) med bebyggelse, växtlighet, markbeläggning, nivåskillnader eller möblering och armatur” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s. 9).

Princip tre i kunskapsöversikten betonar vikten av att skapa tydliga gränser mellan det privata och det offentliga i grannskapet genom att definiera kantzoner, minska insyn i lägenheterna och ordna skyddade uteplatser (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022). Detta är något som även Framtiden (2020) beskriver genom att ta upp att stärka rumsliga avgränsningar med hjälp av olika element som bebyggelse, växtlighet, markbeläggning, nivåskillnader och möblering. Det kan skapa en mer balanserad och trygg miljö för invånarna. Att en klar avgränsning mellan det privata och det offentliga främjar ökad trygghet och integritet för de boende diskuteras av Boverket (2019). Dessutom beskriver Lawrence och Low (1990) att genom variation i bebyggelse, växtlighet och markbeläggning kan en mer intressant miljö skapas som främjar trivsel och trygghet. Lawrence och Low belyser dessutom att olika material och designelement kan bidra till en mer attraktiv och inbjudande miljö, vilket kan locka till socialt umgänge och aktivitet.

Implementering av princip tre kan leda till en mer balanserad och trygg miljö där invånarna känner sig trygga (Boverket, 2019). Boverket belyser att tydliga avgränsningar mellan det privata och det offentliga främjar en känsla av trygghet och integritet, vilket kan bidra till en positiv boendemiljö för alla invånare.

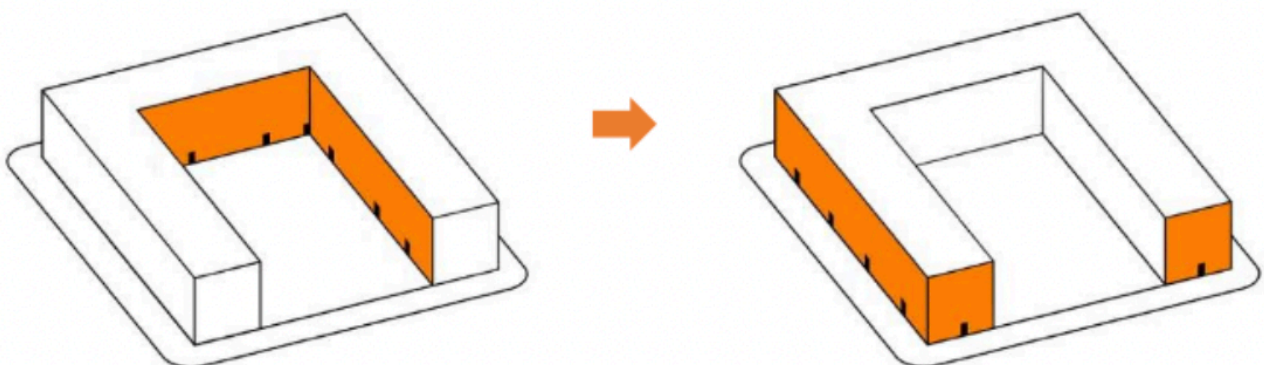

Figur 6. Princip 3 (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s.9), återgiven med tillstånd.

Princip 4

“Vänd bostadsentréerna mot gatan” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s. 9).

Princip fyra i kunskapsöversikten betonar vikten av att vända bostadsentréerna mot gatan. Att skapa en mer öppen och inbjudande atmosfär, vilket främjar interaktion och aktivitet i det offentliga rummet, betonas av Boverket och Infab (2010). Boverket och Infab skildrar att placera bostadsentréerna mot gatan etablerar en tydlig koppling mellan bostäderna och det omgivande stadsrummet. Implementering av princip fyra kan bidra till att skapa en mer levande och trygg stadsmiljö genom att öka närvaron av människor på gatan och främja social interaktion mellan grannar och förbipasserande.

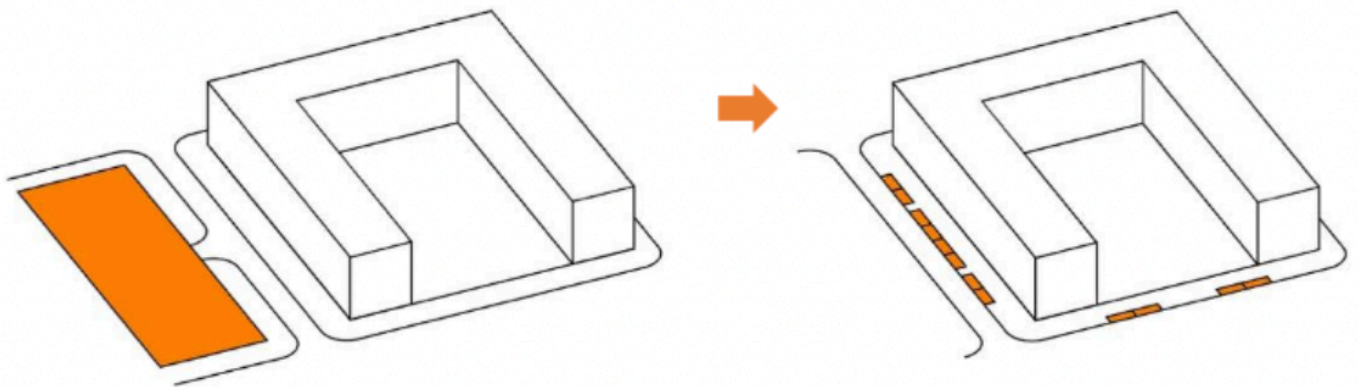
Figur 7. Princip 4 (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s.9), återgiven med tillstånd.

Princip 5

“Lägg ner stora parkeringsytor och inrätta gatuparkering. Utveckla boendeparkering intill den egna bostaden och relatera den till fasadöppningar” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s. 9).

Holm och Ivansson (2022) beskriver att genom att minska omfånget av stora parkeringsytor till förmån för gatuparkering kan utrymme frigöras för andra ändamål, såsom grönområden, lekplatser och gångvägar. Detta åtgärdar en mer levande och trivsamt miljö som uppmuntrar till ökad interaktion och närvaro av invånare. Därutöver kan utvecklingen av boendeparkering nära bostadsområdena, kopplad till fasadöppningar, förbättra tillgängligheten och tryggheten för boende. Närliggande parkeringsplatser minskar behovet av långa promenader och ökar den övergripande känslan av trygghet, särskilt under kvällstid.

Genom att implementera princip fem i stadsplaneringen kan en mer hållbar och trygg miljö främjas, där parkeringsanordningar är skräddarsydda efter invånarnas behov och önskemål. Att omorganisera parkeringsytor och prioritera gatuparkering samt boendeparkering i nära anslutning till bostäder kan skapa en mer attraktiv och funktionell boendemiljö som gynnar både trygghet och tillgänglighet för invånarna (Holm & Ivansson, 2022).

Figur 8. Princip 5 (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s.10), återgiven med tillstånd.

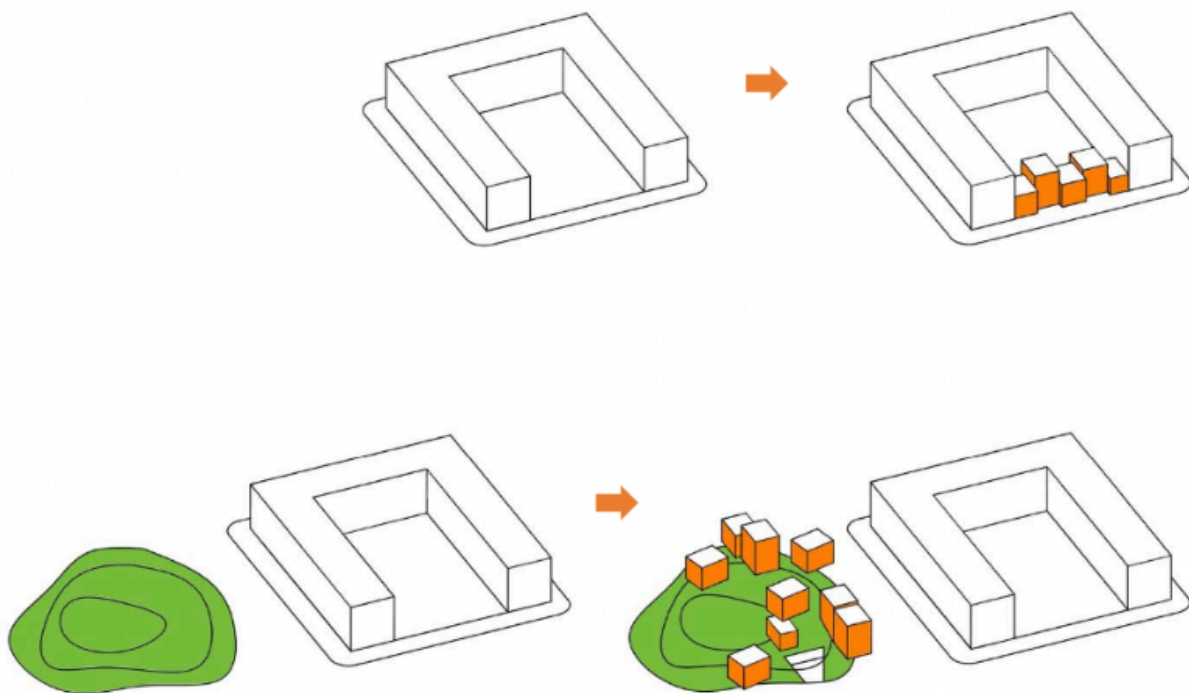
Princip 6

“Variera boendetyper genom att komplettera området med radhus, villor, studentbostäder, andra små bostäder. Utnyttja de förutsättningar som landskap och topografi ger” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s. 10).

Costarelli m.fl., (2019) beskriver att genom att erbjuda en mångfald av boendetyper kan en mer varierad och levande stadsstruktur skapas, vilket i sin tur kan locka till sig en bredare målgrupp av invånare. Detta kan bidra till att skapa en mer levande och dynamisk stadsdel där olika grupper av människor kan trivas och känna sig hemma.

Boverket (2023) framhåller att utnyttjandet av de förutsättningar som landskap och topografi ger kan bidra till att skapa unika och attraktiva boendemiljöer, som är anpassade efter den specifika platsens

karaktär och potential. Genom att implementera princip sex kan stadsplaneringen främja en mer varierad och attraktiv boendemiljö som tar hänsyn till olika behov och preferenser hos invånarna.

Figur 9. Princip 6 (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s.10), återgiven med tillstånd.

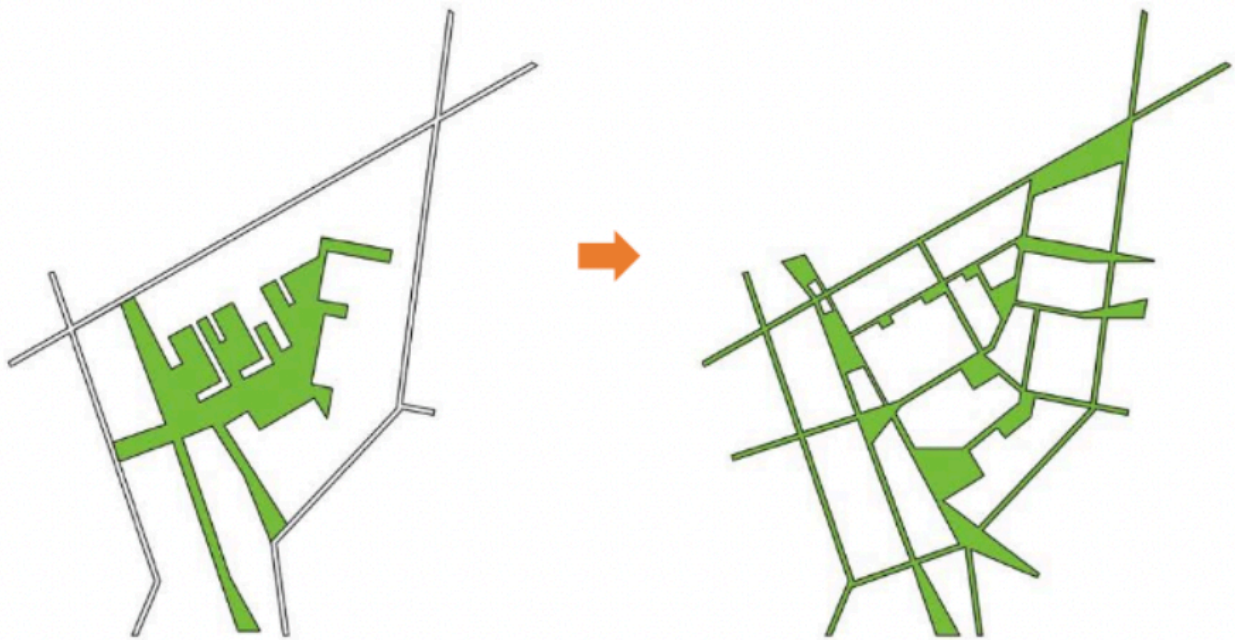
Princip 7

“Omvandla stora oprogrammerade grönytor till en organiserad grönstruktur där fickparker ingår” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s. 10).

Genom att göra oprogrammerade grönytor till en organiserad grönstruktur skapas en mer funktionell och attraktiv utomhusmiljö som kan främja hälsa, rekreation och gemenskap (Boverket, 2023). Boverket framhåller att organisering av grönytor möjliggör skapandet av en mer strukturerad och användbar grönstruktur som erbjuder olika typer av aktiviteter och mötesplatser för invånarna. Boverket understryker att integrera små fickparker i grönområdena skapar intima och skyddade platser där människor kan koppla av, umgås och njuta av naturen. En fickpark är en liten, ofta oplanerad, grön yta eller park i en stad som skapas i utrymmen som annars skulle vara outnyttjade, som mellan byggnader eller på hörntomter. Fickparker bidrar i sin tur till att öka trivselen och tryggheten i området genom att skapa en mer överskådlig och välkomnande miljö. Boverket redovisar att noggrant planerade grönområden skapar attraktiva och tillgängliga platser som lockar till sig invånare i alla åldrar.

Även Gehl m.fl., (2010) understryker vikten av skapandet av attraktiva och inbjudande offentliga platser samt integrering av grönområden i stadsmiljön, som avgörande för att främja social interaktion och människors trivsel.

För att höja standarden för ett marginaliserat område krävs en mängd insatser från olika aktörer (Boverket, 2023). Nybyggnation och upprustning bör betraktas som endast en del av processen för att förbättra områdets socioekonomiska situation och skapa en attraktiv miljö för boende med förbättrade jobbmöjligheter och ökade inkomster, samtidigt som området blir mer lockande för inflyttning. Möjligheterna att förändra statusen för marginaliserade områden är i hög grad beroende av nationell politik, och det finns begränsade möjligheter till handlingsutrymme för svenska kommuner och bostadsföretag.

Figur 10. Princip 7 (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022, s.10), återgiven med tillstånd.

2.5.2 Exempel på framgångsrika stadsplaneringsprojekt: Två forskningsfall

Nedan presenteras två fall från områden som liknar Selma stad då de nyligen stått inför stadsomvandling och har varit utsatta områden.

Vollsmose i Odense

I forskningsrapporten om Vollsmose i Odense, beläget nordöst om stadens centrum, belyses dess omvandling och utveckling (Bech-Danielsen m.fl., 2020a). Vollsmose är Danmarks största förvandlingsområde med en yta på cirka två km². Byggnationen inleddes år 1967 och har skett i etapper under åren 1972–1974 och 1978–1981. Stadsdelen präglas av flera utmaningar, såsom hög arbetslöshet, låga inkomster och utbildningsnivå samt bristande deltagande i samhälls- och kulturlivet.

Visionen för Vollsmose var att skapa en attraktiv stadsdel där invånarna har liknande möjligheter som i resten av Odense. Initiativ för områdets förändring inkluderar en omstrukturering fram till 2030, med planer på nya vägar, rivning av 1000 bostäder, renovering av 1800 bostäder och byggande av 1600 nya privata bostäder och kommersiella ytor. Tidiga åtgärder inkluderar förslag på spårväg, nya stadsgator och flytt av kommunala arbetsplatser.

Stadsutvecklingen i Vollsmose grundade sig på nio principer för att skapa en levande och hållbar stadsmiljö (Bech-Danielsen m.fl., 2020a). Först och främst är det att leda trafiken genom i stället för runt kvarteret för att underlätta ett flöde av människor genom området. Andra ståndpunkter som beskrivs är att gator med trottoarer är viktiga för att främja stadslivet, medan multifunktionalitet i byggnader ger maximal användning av utrymmet. Detta är ståndpunkter som tas upp i kunskapsöversikten “Bygga bort utsatthet?” som en del av den första principen (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022). Bech-Danielsen m.fl. (2020a) diskuterar vikten av att variera byggnadstyperna och skapa en mänsklig skala bidrar till en mer intim och beboelig miljö, vilket även utforskas i “Bygga bort utsatthet?” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022).

Forskningsrapporten om Vollsmose i Odense tar upp att kvalitetsmaterial används för att skapa estetiskt tilltalande byggnader som åldras vackert (Bech-Danielsen m.fl., 2020a). Författarna tar även upp att mellanrum mellan byggnader bör minimeras för att skapa levande utomhusområden och attraktiva destinationer som lockar besökare och invånare. Slutligen diskuteras att genom att skapa stark arkitektur, ges området en tydlig identitet, vilket kan kopplas till miljödesign, som skrivs om i BoTryggt2030 (Uittenbogaard, 2020).

Gellerupparken i Aarhus

Gellerupparken/Toveshøj, beläget i västra Aarhus, består av hyreshus byggda under år 1968–1972 (Bech-Danielsen m.fl., 2020b). Området omfattar cirka 2400 allmännyttiga hyresbostäder på cirka 200 000 m². Utvecklingsplanerna fokuserar på omvandling till nya stads kvarter genom rivning och nybyggnation. Målet är att skapa varierade bostadstyper och storlekar för att matcha efterfrågan på bostadsmarknaden i Aarhus. Invånarantalet minskade från 7034 till 5135 mellan år 2013 och 2021 på grund av utflyttning. Därefter röstade en majoritet för områdets helhetsplan år 2021.

I den övergripande planen för Gellerupparken i västra Aarhus betonas flera centrala fysiska och arkitektoniska aspekter (Bech-Danielsen m.fl., 2020b). Dessa inkluderar bland annat en tydlig indelning av området i varierande kvarter med olika gatumönster och byggnadstyper för att skapa en varierad stadsbild. Detta är ståndpunkter som tas upp i kunskapsöversikten “Bygga bort utsatthet?” som en del av den sjätte principen, som tar upp vikten av blandade upplåtelseformer (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022).

Bech-Danielsen m.fl. (2020b) diskuterar att skapandet av en central huvudgata med en blandning av affärslokaler, institutioner och bostäder, tillsammans med flera offentliga platser och torg längs huvudstråket, strävar planen efter att skapa en levande och socialt engagerad stadsdel. Detta är hållningar som Gregorowicz-Kipszak m.fl. (2022) står för, i kunskapsöversikten är detta delar av princip ett.

I Gellerupparken ligger ytterligare fokus på att främja hållbara transportsätt genom etablering av gång- och cykelvägar kopplade till det centrala stråket (Bech-Danielsen m.fl., 2020b). Denna inriktning beskrivs även i kunskapsöversikten “Bygga bort utsatthet?” (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022). Dessutom inkluderar planen i västra Aarhus utveckling av ungdomsaktiviteter, arbetsplatser och distinkta byggnader för att skapa en dynamisk stadsmiljö (Bech-Danielsen m.fl., 2020b). Förtätning av bebyggelsen och placering av viktiga sociala och kulturella institutioner, som framträdande landmärken, är också centrala inslag i utvecklingsplanen för Gellerupparken (Bech-Danielsen m.fl., 2020b).

Bech-Danielsen m.fl. (2020b) betonar att planen strävar efter att skapa en levande och mångsidig stadsdel genom att använda bottenvåningarna för olika ändamål samt bevara den centrala parken med varierade grönområden och idrottsanläggningar. Denna värdering tas upp som en del av princip ett och sju i "Bygga bort utsatthet?" (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022).

2.6 Sammanfattning av teorin

Kapitel två lägger tonvikten på förståelsen av utsatta områden och dess utmaningar, med fokus på behovet av trygghetsskapande åtgärder för att hantera de specifika problemen som dessa områden står inför. Under kapitlet introducerades dessutom principer, som bland annat de sju principerna för att förbättra ett områdes socioekonomiska status, som syftar till att förbättra socioekonomiska förhållanden och öka attraktiviteten i utsatta områden. Efter att ha identifierat och förstått de olika principerna och teorierna som presenterats, är nästa steg att utföra en analys för att undersöka i vilken utsträckning Selma stad har implementerat dem och huruvida dessa åtgärder har haft en påverkan på tryggheten i området.

Det innebär att man noga granskar områdets utvecklingsprojekt och planer för att se om de överensstämmer med de diskuterade principerna för att förbättra ett områdes socioekonomiska status, såsom skapandet av lågfartsgator, byggandet av slutna kvarter och främjandet av tydliga förhållanden mellan det privata och det offentliga. Vidare utvärderar denna rapport om Selma stads strategier tar hänsyn till teoretiska perspektiv som miljödesign, Broken Windows-teorin, rutinaktivitetsteorin och andra relevanta koncept som har diskuterats.

I "Bygga bort utsatthet?" av Gregorowicz-Kipszak m.fl. (2022) diskuteras sju grundläggande principer för att höja ett områdes socioekonomiska status. Gehl m.fl. (2010) samt Bech-Danielsen m.fl. (2020b) belyser andra viktiga synsätt såsom vikten av aktiviteter och ytor till dem som med fördel kan implementeras i ombyggnadsprojekt. Andra aspekter som med fördel kan integreras i projektet är områdets design och framträdande landmärken, vilka också utgör centrala inslag i utvecklingsplanen för Gellerupparken (Bech-Danielsen m.fl., 2020b).

Genom att undersöka de åtgärder som genomförts av Selma stad och hur de överensstämmer med forskningen, kan man bedöma deras effekter på trygghet och säkerhet. Detta innebär att man tittar på områdets brottsstatistik, invånarnas upplevda trygghet samt synliga förbättringar eller förändringar i stadslandskapet och miljön. Genom denna analys kan man dra slutsatser om vilka åtgärder som kan ha varit mest framgångsrika i att främja tryggheten i Selma stad och om ytterligare förbättringar eller insatser kan komma att krävas. Det kan ge en grund för att vidta framtida åtgärder för att skapa en ännu tryggare och säkrare stadsmiljö för invånarna i Selma stad.

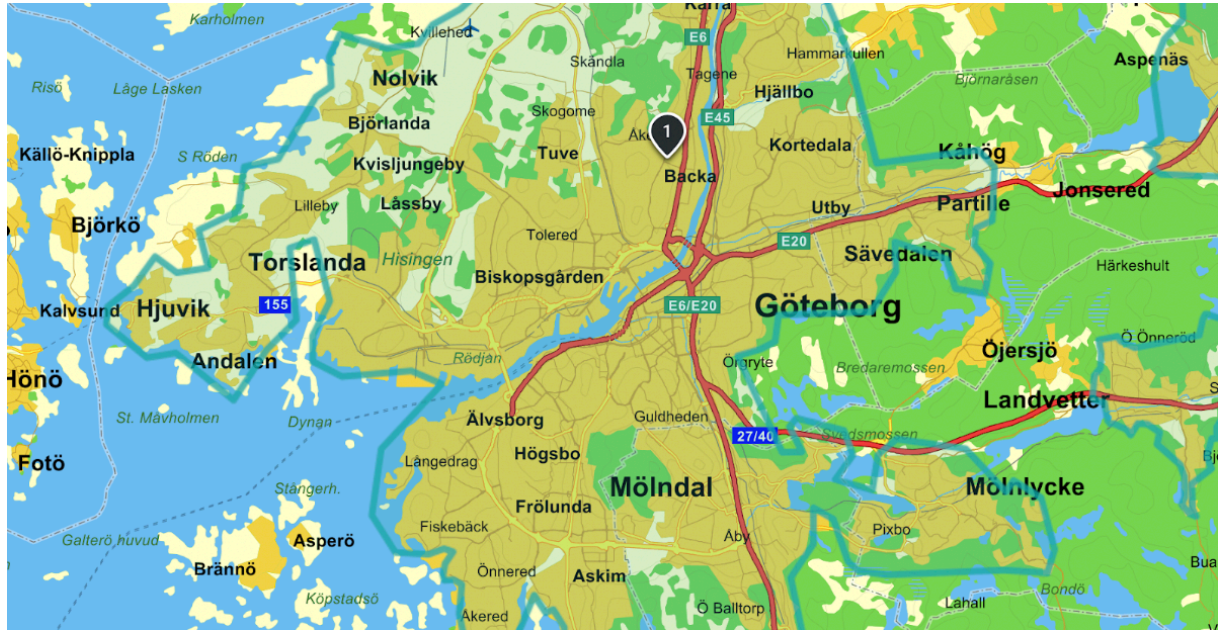
I "Cities for People" diskuteras vikten av att förbättra tillgängligheten för personer med olika funktionsnedsättningar och dess betydelse, vilket inkluderar att skapa tillgängliga trottoarer och andra faciliteter för att underlätta deltagande i stadslivet (Gehl m.fl., 2010). Vidare förklaras att stimulering av sociala interaktioner skapar miljöer där människor kan mötas och delta i olika aktiviteter också är en prioritet. Dessutom är skapandet av trygga och säkra miljöer genom belysningsförbättringar och ökad närvaro av polis och säkerhetspersonal en viktig åtgärd för att minska risken för brott och olyckor. Centralt i strategin är att förbättra luftkvaliteten genom att främja hållbara transportalternativ och minska utsläppen (Gehl m.fl., 2010). Gehl m.fl., betonar att skapa flexibla utrymmen som kan anpassas efter olika behov och aktiviteter är också viktigt för att maximera användningen av

stadsutrymmet. Slutligen diskuteras förnyelse och återanvändning av befintliga utrymmen som en annan strategi för att möta moderna behov och krav samtidigt som historiska och kulturella värden bevaras.

3. EMPIRI

I det kommande kapitlet undersöks trygghetsituationen i Selma stad och hur delar av forskningsfrågorna adresseras och besvaras med stöd av empiriskt material.

3.1 Fallstudie av Selma stad

Figur 11. Karta över Göteborg med en markering vid Selma stad (Karta Eniro, 2024).

Selma stad är en del av Hisingen, som klassas som ett utsatt område (Polisen, 2023b).

Selma Lagerlöfs Torg är beläget längs Litteraturgatan och byggdes år 1971 (Göteborgs stad, u.å). År 2012 invigdes Selma Center, som är en gemensam satsning mellan Framtiden, Göteborgs stad, Norra Hisingen och Polisen (Andersson & Clase, personlig kommunikation, 14 februari, 2024). Torget har stått inför en stor omvandling med byggnationer om 1700 bostäder, handelshus, stadsdelshus med rum för kultur samt torg och parkstråk som beräknas stå klart år 2028 (Göteborgs stad, u.å). I Selma stad har fördelningen mellan hyresrätter och bostadsrätter förändrats markant i och med omvandlingen, vilket har medfört att fler privata aktörer såsom Riksbyggen och Botryggt har etablerat sig i området (Jurin, personlig kommunikation, 20 maj, 2024). Dessa aktörer har tillfört de upplåtelseformer som tidigare saknades, vilket bidrar till en mer diversifierad bostadsmarknad.

En intressant geografisk jämförelse visar att Selma Lagerlöfs torg är beläget på samma avstånd från stadens centrum som både Kyrktorget och Mariaplan (Andersson & Clase, personlig kommunikation, 14 februari, 2024). Denna observation är av intresse då den kontrasterar den vanliga uppfattningen att platser som exempelvis Mariaplan anses vara betydligt närmare stadens centrum.

3.1.1 Tryggheten innan omvandlingen

Håkan Bredinge, kommunpolis på Hisingen sedan år 2015 beskriver i en intervju att under de senaste 13 åren har stadsdelen Hisingen varit präglad av konflikter och en ökning av dödligt samt allvarligt våld, vilket har orsakat betydande oro bland dess invånare (Bredinge, personlig kommunikation, 1 mars, 2024). Bredinge medger att det har skett en påtaglig nedgång i frekvensen av sådana händelser på senare tid, särskilt märkbart är en minskning av skjutningar. Området Backa har upplevt en viss förskingelse från de mest akuta våldssituationer, med endast några få skjutningar rapporterade under

perioden 2014–2015, och en påtaglig minskning av sådana incidenter sedan dess. Vidare beskriver Bredinge att den direkta risken för grovt våld i stadsdelen Selma har minskat, och att närvaron samt spridningen av narkotika fortsatt vara en betydande utmaning. Denna problematik har visat sig vara mer omfattande och svårhanterlig, vilket kräver en mer mångfacetterad strategi för att adressera. Enligt Bredinges observation har de främsta utmaningarna med otrygghet i området varit knutna till narkotikahandel och dess sociala konsekvenser. Även om situationen har förbättrats avsevärt sedan år 2015, med en minskning av fysiskt hot och våld, kvarstår vissa utmaningar. Han framhåller att det emellertid är viktigt att notera att rekryteringen av nya individer till narkotikamarknaden fortsätter att utgöra en utmaning för områdets långsiktiga säkerhet. Slutligen betonar Bredinge att övergripande sett har det skett en positiv utveckling mot ökad trygghet och minskad kriminalitet, men det återstår fortfarande arbete att göra för att adressera de underliggande orsakerna till denna problematik och för att säkerställa en hållbar trygghet för stadsdelens invånare.

3.1.2 Förändringar i bebyggelsen i Selma stad

De aktörer som har byggt och skapat Selma stad är Egnahemsbolaget, Framtiden Byggutveckling, Familjebostäder, Poseidon, GöteborgsLokaler, Botryggt, Hökerum Bygg/NREP och Riksbyggen (Göteborgs stad, u.å). Framtiden (2020) har varit en involverad och engagerad aktör i Selma stad och har tagit fram en strategi vad gäller utvecklingsområden, bl.a. utsatta områden. Byggnadsnämnden gav sitt godkännande till ett omfattande program för områdena kring Selma Lagerlöfs torg och delar av Litteraturgatan i november 2010.

Figur 12. Bild över Litteraturgatan och området Selma stad 2010, innan omvandlingen (Göteborgs stad, u.å).

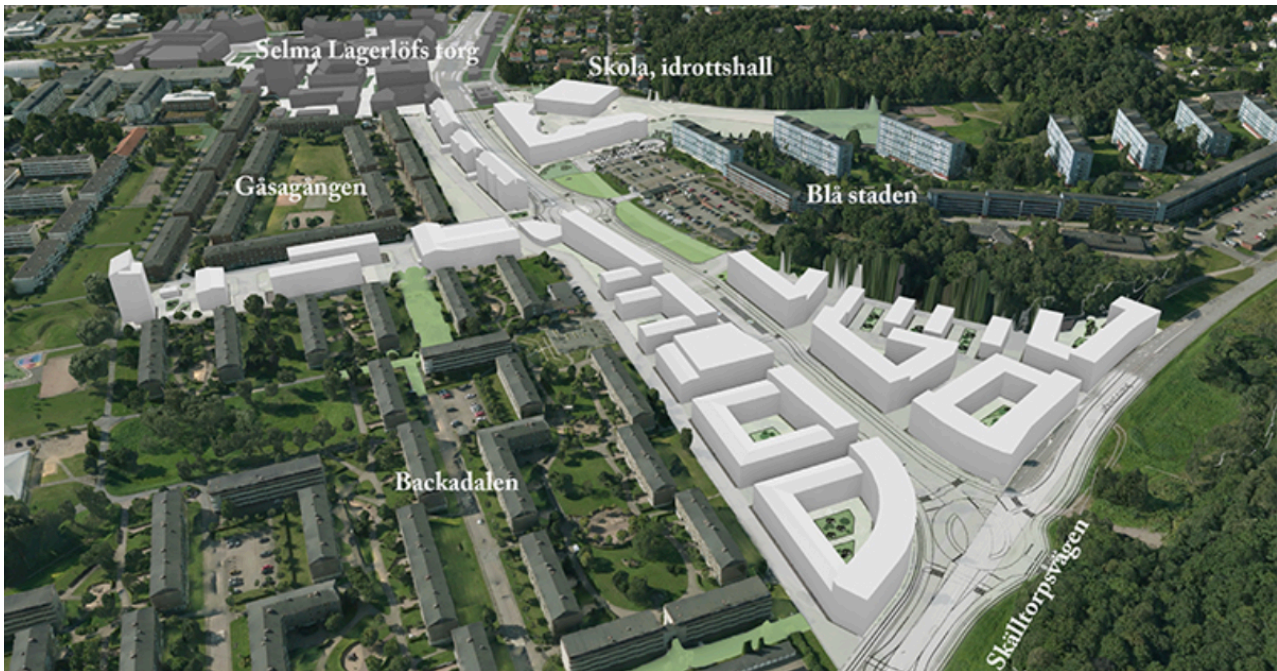
Därefter invigdes Selma Center år 2012 (Andersson & Clase, personlig kommunikation, 14 februari, 2024). Framtiden finansierade tillsammans med Göteborgs stad, Norra Hisingen och Polisen. Syftet med lokalen var att skapa en möjlighet för människor att mötas och ställa frågor kring arbetet. Planeringen för områden kring Selma Lagerlöfs torg och delar av Litteraturgatan har skett i olika etapper för att säkerställa en hållbar och effektiv utveckling (Göteborgs stad, 2018).

Figur 13. Detaljplan för Selma Lagerlöfs torg (Göteborgs stad, 2014).

Selma 1-etappen innefattar omvandlingen av torget till en modern plats som kan möta framtidens behov (Göteborgs stad, 2018). Befintliga handelshus och parkeringsplatser ersätts med cirka 1000 nya bostäder i kvartersstruktur, inklusive en ny centrumbyggnad med handel och parkeringar samt ett stadsdelshus och ett idrotts hus med studentbostäder. Stadsdelshuset, med utrymmen för kultur och förvaltning, samt handels- och idrotts husen blir centrala punkter för gemenskap och aktivitet. Dessutom planeras det för olika typer av bostäder, inklusive hyres- och bostadsrätter samt trygghetsbostäder och seniorboenden, för att möta olika målgruppers behov. Selma Lagerlöfs Parkstråk utgör en central del av områdets utformning och erbjuder invånarna grönområden samt platser för rekreation och samvaro (Göteborgs stad, u.å). Genom att integrera grönska och lekmöjligheter har parkstråket blivit en viktig knutpunkt för gemenskap och aktivitet i Selma stad. När det gäller handel och service har Selma Lagerlöfs Torg blivit en central plats med ett nytt stadsdelshus och handelshus samt olika verksamheter som erbjuder en mångfald av tjänster och varor. Från bibliotek och kulturskola till restauranger och livsmedelsbutiker, finns allt som behövs för invånarnas vardagliga behov.

Selma 2-etappen fokuserar på byggandet av cirka 800 bostäder längs Litteraturgatan, uppdelat på elva kvarter (Göteborgs stad, 2018). Poseidon och Egnahemsbolaget står för byggandet av hyres- och bostadsrätterna, med varierande höjd på husen för att integrera med befintlig bebyggelse och skapa en livfull stadsdel. Denna etapp inkluderar även planer för verksamhetslokaler, torgtytor och en förskola för att främja gemenskap och mångfald.

Figur 14. Planer för nya byggnader och stråk längs Litteraturgatan och Selma Lagerlöfs torg (Göteborgs stad, u.å).

Selma 3-etappen är ännu i uppstartsskedet och kommer att omfatta cirka 200 nya hyresbostäder på Familjebostäders och kommunens mark (Göteborgs stad, 2018). Planen inkluderar även parkeringsdäck, förskolor, skolor och idrottshallar för att möta behoven i området. För närvarande pågår detaljplaneringen för denna etapp.

En viktig del av denna utveckling har varit omstruktureringen av trafikmönster och infrastruktur, vilket har skapat en grund för nya byggnationer och utveckling av befintliga områden (Göteborgs stad, 2018). Initialt tog Trafikkontoret initiativ till att omlokalisera området Backadalen, vilket ledde till att den flyttades cirka 40 meter längre norrut för att skapa utrymme för expansion söder om Backadalen. Denna förändring möjliggjorde en mer effektiv markanvändning och främjade därigenom utvecklingen av området. En betydande del av utvecklingen har varit ombyggnaden av Litteraturgatan till en stadsgata med körfält för kollektivtrafiken i mitten, vilket har ökat tillgängligheten och förbättrat trafikflödet i området. Expansionen längs Litteraturgatan och Backa Röd har skapat möjligheter för nya bostäder och verksamheter att växa fram.

Vad beträffar bostadsutvecklingen planeras över 3000 nya bostäder när alla etapper är färdiga, med en blandning av hyres- och bostadsrätter för att möta olika behov och preferenser (Göteborgs stad, 2018). Särskild uppmärksamhet har riktats mot att inkludera boenden som är anpassade för äldre och pensionärer, vilket kommer att bidra till en mångsidig och inkluderande stadsdel. Slutligen, förskolor och skolor är väl integrerade i området, vilket ger invånarna enkel tillgång till utbildningsmöjligheter för barn i olika åldrar. Med flera förskolor och skolor nära torget, samt moderna lärmiljöer och utemiljöer för lek och lärande, strävar Selma stad efter att erbjuda en komplett och hållbar livsmiljö för sina invånare.

Stadens fokus har varit att göra den mer cykel- och fotgängarvänlig genom att sänka hastigheten och ta bort gångtunnlar (Andersson & Clase, personlig kommunikation, 14 februari, 2024). Dessa åtgärder har påverkat invånarnas rörelsemönster och upplevda trygghet. Framtiden belyste att en minskning av

befolkningen i form av individer som flyttat från sina bostäder, främst till följd av barn som lämnat hemmet, har resulterat i påverkan på den lokala handeln och andra näringsverksamheter. Denna minskning av invånarantal i stadsdelen har medfört förändringar i handeln och andra verksamheter, vilket i sin tur har påverkat företagsverksamheten och dess ekonomiska dynamik. Dessutom har byggandet av Bäckebol på andra sidan E6 haft negativa konsekvenser för handeln i Selma stad.

Figur 15. Karta över förändringarna i Selma stad (Göteborgs stad, u.å).

Figur 16. Bild 2023 och 2017 över förändringarna i Selma stad (Andersson & Clase, personlig kommunikation, 14 februari, 2024), återgiven med tillstånd.

3.2 Analys

Under kommande kapitel besvaras forskningsfrågor nummer två och tre. Därefter kopplas de sju principerna till Selma stads stadsplanering och tillvägagångssätt.

3.2.1 Fastighetsutvecklarnas erfarenheter av arbete med trygghetsskapande åtgärder i utsatta områden

Aktörerna har tillsammans arbetat med att öka tryggheten i Selma stad genom bland annat en god medborgardialog, kamerabevakning, lokalsamrådspolisen och fortsatt arbete efter byggnation (Andersson & Clase, personlig kommunikation, 14 februari, 2024). Under samrådet har olika aktiviteter föreslagits för att engagera invånarna medan man väntar på byggnader och parker, såsom honungstillverkning. Boende har också träffats genom sociala medier, torgdagar och frukostmöten för att diskutera stadsdelens utveckling. Att folket fick vara en del av utvecklingen var något som Andersson och Clase ansåg vara positivt för stadsdelens utveckling. När det gäller trygghetssituationen har en ökning av antalet människor i området noterats, vilket upplevs som positivt för tryggheten enligt Framtiden. Fysiska åtgärder som förändringar i kvarteren och borttagning av gångtunnlar har implementerats för att öka tryggheten i Selma stad. Samarbetet mellan olika samhällsaktörer, inklusive invånare, polis och lokala organisationer, anser Framtiden också har spelat en avgörande roll för att främja trygghet.

En av de utmaningar som identifierats är att nå och engagera ungdomar, speciellt de som är grupperade och ibland maskerade, särskilt under kvällstid (Bredinge, personlig kommunikation, 1 mars, 2024). Trots detta har trygghetsindexet visat en positiv trend, där det från år 2021 ökade från 83% till 92% (Andersson & Clase, personlig kommunikation, 14 februari, 2024). För att adressera dessa utmaningar har Lokalsamrådspolisen etablerats, vilka publicerar en tidning varje månad. Dessutom möts Framtiden, polisen och andra inblandade aktörer en gång i månaden för att diskutera och adressera eventuella problem. Trots motgångar går trenden uppåt och arbetet för att upprätthålla och förbättra tryggheten fortsätter. Framtiden lyfte fram att invånarnas engagemang har varit en viktig faktor för stadens utveckling och trygghet. Ett annat framgångskoncept som har lyfts fram är betydelsen av kontinuitet och tydliga roller i arbetet för en tryggare stadsdel. Genom att förstå de olika områdenas behov och genom samarbete mellan olika aktörer har man lyckats skapa en mer trygg och inkluderande miljö i Selma stad.

Håkan Bredinge belyser att det fortfarande kvarstår utmaningar relaterade till bristen på tillräcklig belysning och i mörka områden i Selma stad (Bredinge, personlig kommunikation, 1 mars, 2024). Detta särskilt med tanke på den täta bebyggelsen och närvaron av höga byggnader, vilket skapar områden med begränsad ljusgenomträngning. Dessa mörka ytor kan i sin tur skapa en känsla av otrygghet och bidra till en miljö som är mer mottaglig för kriminell verksamhet. Bredinge anser att för att möta denna utmaning kan åtgärder såsom förbättrad belysning och genomtänkt urban design övervägas för ökad säkerhet och trivsel i området.

Under intervjun med Bredinge identifierades flera viktiga strategier och samarbetsinitiativ för att adressera och förbättra tryggheten i Selma stad. Bland dessa åtgärder ingår främjande av näringslivet på kvällar och helger för att skapa en mer övervakad miljö. Detta kan även kallas trygghetsvandringar, som exempelvis organiseras av idrottsklubbar, som har syftat till att öka närvaron och gemenskapen i området. Bredinge beskriver att kameraövervakning är en annan viktig åtgärd som bör implementeras i stadsdelar som präglas av otrygghet och kriminalitet, särskilt med synliga kameror på husväggarna. Detta är något som har visat sig vara effektivt för att avskräcka brottslighet i Selma stad.

Kommunpolisens betonade att invånarnas deltagande och engagemang är av yttersta vikt för tryggheten i stadsdelen. Dessa åtgärder och samarbetsformer visar på en samlad strävan från olika samhällsaktörer att förbättra tryggheten i Selma stad och skapa en säkrare och mer levande miljö för dess invånare.

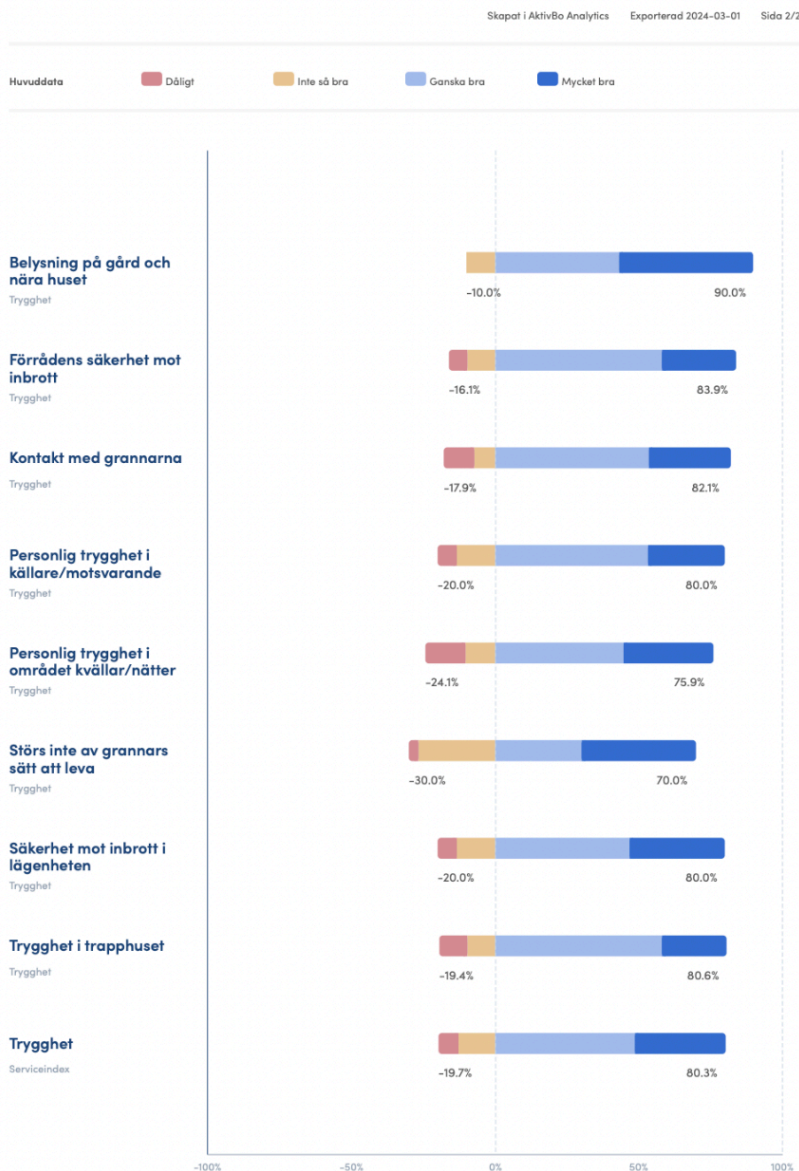

Diagram 1. Trygghet och serviceindex (Familjebostäder: CSC Bostad, 2023), utgiven med tillstånd.

Diagrammet presenterar resultaten av en undersökning utförd av CSC Bostad år 2023, vilken fokuserar på trygghet och serviceindex i familjebostäder från planområdet. Genom en analys av olika faktorer relaterade till trygghet och servicenivåer i bostadsområden, ger diagrammet en kvantitativ översikt över uppfattade nivåer av trygghet och servicekvalitet. Resultaten, indelade i kategorier som ”Dåligt”, ”Inte så bra”, ”Ganska bra” och ”Mycket bra”, ger insikt i upplevda styrkor och svagheter inom olika områden såsom belysning, säkerhet mot inbrott, och social interaktion med grannar. Den presenterade datastrukturen och den visuella representationen möjliggör en tydlig jämförelse av olika aspekter av trygghet och service, vilket kan vara av värde för planering och förbättring av bostadsområden. Diagrammet visar att en relativt stor del av befolkningen i Selma stad ibland upplever otrygghet i sin bostad eller runtomkring sin bostad.

3.2.2 Selma stads utformning i nuläget

Som nämnt ovan har det skett stora förändringar i Selma stad. För att uppleva platsen och se dess förändringar har platsbesök gjorts och nedanstående bilder kommer därifrån.

Figur 17. Vy över platsen vid ankomst till Selma Lagerlöfs Torg (Ekman & Valberg, 2024-04-10).

Vid ankomst till Selma Lagerlöfs torg med kollektivtrafik möts besökaren av en mångfaldig arkitektur med tydliga inslag av modernitet. Torget omgärdas av fyra busslinjer och kollektivtrafiken rör sig längs mitten av gatan, medan bilar kör längs sidorna, där flera fartgupp finns för att reglera hastigheten. Terrängen är relativt jämn och erbjuder en klar sikt över omgivningen, vilket underlättar navigeringen på platsen.

Figur 18. Bild över faciliteter på Selma Lagerlöfs Torg (Ekman & Valberg, 2024-04-10).

Vid ankomst till Selma Lagerlöfs torg möts besökaren av Fiskhuset och skylten ovan (se figur 18). Runt omkring torget finns en mångfald av matställen, restauranger, kaféer, apotek och bibliotek, vilket erbjuder ett rikt och varierande utbud av tjänster och faciliteter för besökare och invånare i Selma stad. Många av dessa hus har tjänsterna i dess bottenvåningar.

Figur 19. Bilder på byggnader runt Selma Lagerlöfs Torg (Ekman & Valberg, 2024-04-10).

3.1.4 Kopplingen mellan teorin och bebyggelsen i Selma stad

I Selma stad återfinns många av principerna som presenteras i “Strategier för stadsutveckling: sju principer för att förbättra ett områdes socioekonomiska status”. Principerna som framgår av kunskapsöversikten är inte bara strategier för fysisk planering utan också verktyg för att främja social inkludering och integration. Vid utveckling av Selma stad användes inte principerna aktivt från ”Bygga bort utsatthet?”, utan dessa kommer i stället att återspeglas i stadsdelen under kommande delkapitel.

Princip 1

Princip ett innebär integrering av olika typer av verksamheter i bostadsområdens på bottenvåningarna skapas inte bara en blandning av kommersiella och gemenskapsinriktade platser, utan det möjliggör också möten och interaktioner mellan olika grupper av människor (Molnar & Tekie, 2018). Detta kan skapa en levande och mångsidig miljö som kan attrahera en diversifierad befolkning med olika socioekonomiska bakgrunder.

I Selma stad har delvis principen implementerats genom att anlägga ett stråk med verksamheter i bostadshusens bottenvåningar. Särskilt på torget har Selma stad framgångsrikt integrerat olika typer av verksamheter i bottenvåningarna av bostadshusen, vilket har resulterat i en mer levande och aktiv stadsmiljö (Molnar & Tekie, 2018). Här finns butiker, restauranger och andra serviceinrättningar som skapar en mångfaldig stadskultur. Denna princip är dock inte implementerad i hela stadsdelen och det finns områden där principen inte har implementerats fullt ut. Molnar och Tekie diskuterar att detta

bidrar till en ökad social sammanhållning och möjligheter till en rikare stadsupplevelse för dess invånare. I Selma stad finns det ingen tydlig genomgående lågfartsgata, men på flera gator kan boende köra in mellan husen med bil för att lasta i och ur. Där bör man dock undvika att köra regelbundet (se figur 20, orange markering). Princip ett innebär även att området ska implementeras stråk med trottoarer, cykelbanor och kantstensparkering, vilket återfinns i Selma stad (se figur 20, grön markering). Gehl m.fl., (2010) skildrar att prioritering av gång- och cykelvänliga miljöer skapar en mer hållbar och attraktiv stadsmiljö där olika funktioner integreras på ett sätt som främjar aktivitet, trygghet och gemenskap.

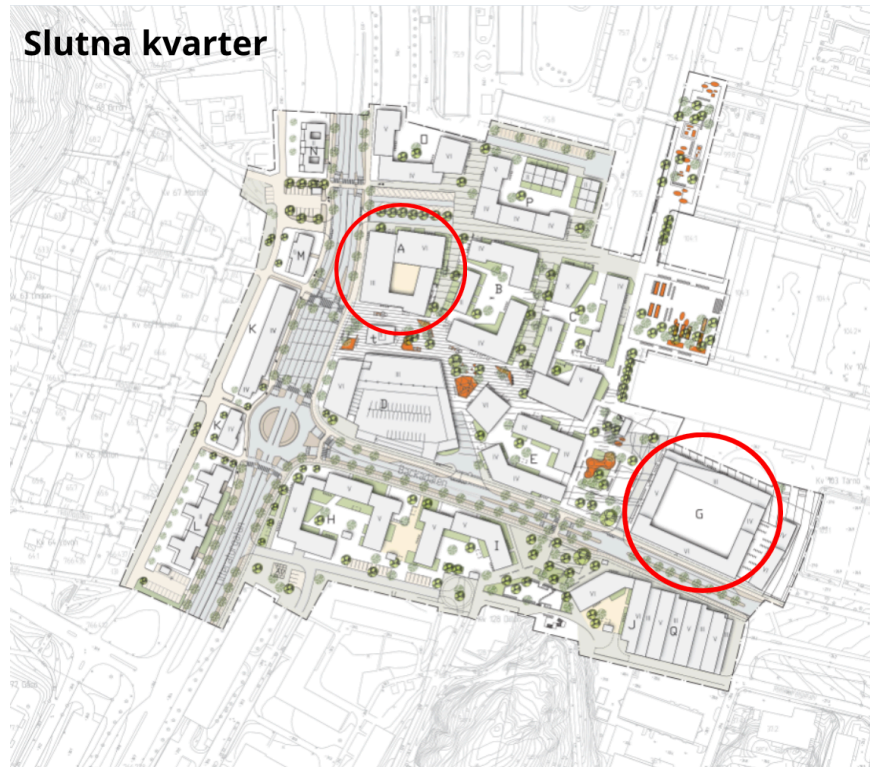
Figur 20. Detaljplan för Selma Lagerlöfs torg som lågfartsgata, orange, och cykelbanor och trottoarer med kantsten, grön (Göteborg Stad, 2014).

Princip 2

Selma stad har delvis implementerat lärdomarna från princip två, vilket innebär att bygga slutna kvarter med privata gårdsrum. I fallstudieområdet finns gemensamma kvarter och gårdsrummen är avskilda men inte helt slutna, vilken forskning indikerar på leda till att invånarna får en känsla av delvis privat och skyddad utomhusmiljö (se figur 21, inringade markeringar) (Lavelid, 2023). Dessa gårdsrum kan vara grönskande och inbjudande platser där invånarna kan koppla av, umgås och njuta av naturen mitt i stadens puls. Lavelid menar att gårdsrummen kan fungera som samlingsplatser för grannar och skapa en känsla av samhörighet och tillhörighet i bostadsområdet. Dessutom ger de privata gårdsrummen invånarna möjlighet att njuta av grönska och natur utan att behöva lämna sina

bostadsområden. Om Selma stad i större utsträckning använder sig av lärdomarna från princip två kan stadsdelen fortsätta att skapa en mer trivsamt och hållbar stadsmiljö för alla sina invånare.

Figur 21. Detaljplan för Selma Lagerlöfs torg som visar slutna kvarter (Göteborg Stad, 2014).

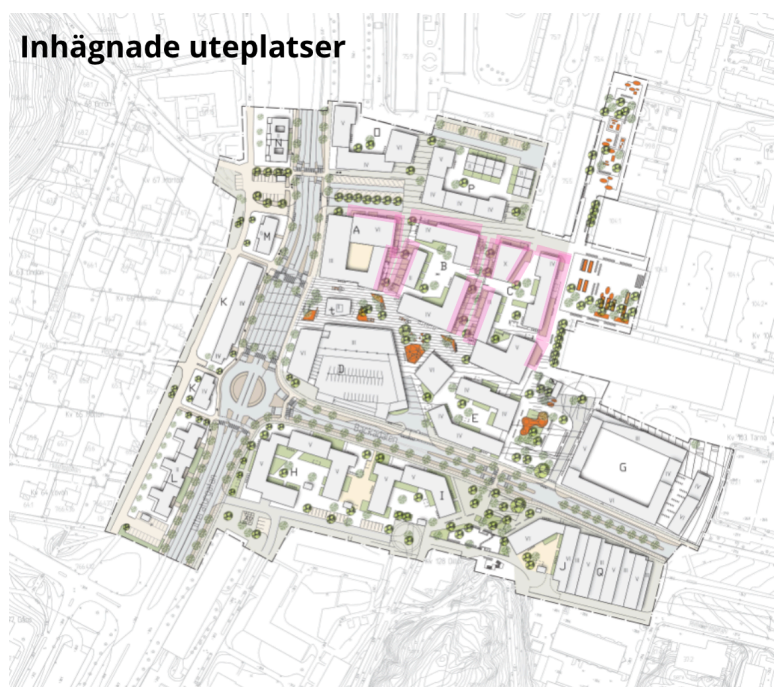
Princip 3

Selma stad har implementerat princip tre för att förbättra ett områdes socioekonomiska status. Vid skapandet av tydliga förhållanden mellan det privata och det offentliga i grannskapet i form av inhägnade privata uteplatser (se figur 22) indikerar forskningen på att det bidrar till att Selma stad har en mer balanserad och integrerad stadsstruktur (Framtiden, 2020). Detta kan i sin tur leda till ökad trygghet och säkerhet i områdena, då tydliga kantzoner och minskad insyn i lägenheterna har bidragit till att minska risken för brott och otrygghet (Boverket, 2019). Arbetet med att skapa skyddade uteplatser och stärka rumsliga avgränsningar kan därmed främja social interaktion och gemenskap mellan invånarna i grannskapet i Selma stad. Dessa utrymmen kan fungera som samlingsplatser för grannar, där människor från olika bakgrunder kan mötas och bygga relationer. Det är möjligt att det kan bidra till en förbättrad social sammanhållning och skapa en mer levande och attraktiv miljö för både boende och besökare i Selma stad.

Figur 22. Inhägnade uteplatser (Ekman & Valberg. 2024-04-10).

Boverket (2019) menar att skapandet av privata gårdsrum inom kvarteren och definiera kantzoner med skyddade uteplatser är viktigt för att främja en känsla av gemenskap och trygghet (se figur 23, rosa markeringar). Dessutom kan tydliga fysiska gränser bidra till att bryta upp eventuella segregationsmönster och skapa en öppen och inkluderande miljö, där olika grupper kan känna sig välkomna och delaktiga.

Figur 23. Detaljplan för Selma Lagerlöfs torg som visar inhägnade uteplatser, rosa (Göteborg Stad, 2014).

Princip 4

Bostadsentréerna är vända mot gatan på flera av byggnaderna i Selma stad, vilket princip fyra innebär (se figur 24 och 25, lila markering). Genom initiativ och praktiskt genomförande har Riksbyggen drivit projektet att vända entréerna mot gatan (Jurin, personlig kommunikation, 20 maj, 2024). Detta har i sin tur skapat en mer öppen och inbjudande stadsstruktur (Boverket & Infab, 2010). Genom att göra bostadsentréerna synliga och integrerade i stadsmiljön kan man främja social interaktion och skapa en känsla av gemenskap mellan invånarna. Boverket och Infab diskuterar att en öppenhet och tillgänglighet kan i förlängningen leda till en höjd socioekonomisk status och därmed bidra till en ökad trygghetskänsla i området. Boverket och Infab argumenterar för att synliga bostadsentréer skapar en ökad närvaro och övervakning av området, vilket kan minska risken för brott och otrygghet.

En av de positiva konsekvenserna av att implementera princip fyra är att forskning pekar på ökade sociala interaktioner mellan grannar och förbipasserande. Genom att skapa en miljö där bostadsentréerna är synliga och välkomnande uppmuntras människor att mötas och kommunicera, vilket kan stärka gemenskapen och skapa en mer levande stadsmiljö. Dessutom kan den ökade närvaron av invånare vid gatunivå bidra till en ökad trygghetskänsla och skapa en känsla av samhörighet i området.

Å andra sidan kan det finnas vissa negativa konsekvenser av att vända bostadsentréerna mot gatan i stadsdelar som Selma stad. En möjlig nackdel är att invånarna kan uppleva en minskad känsla av privatliv och integritet om deras bostadsentréer är exponerade mot offentliga utrymmen. Boverket och Infab (2010) menar på att det kan leda till en känsla av bristande avskildhet och ökad sårbarhet för yttre påverkan. Dessutom kan den ökade exponeringen mot gatan innebära ökad bullerstörning och störningar från trafik och förbipasserande, vilket kan påverka invånarnas livskvalitet negativt.

Figur 24. Bostadsentréer vända mot gatan (Ekman & Valberg, 2024-04-10).

Bostadsentréer vända mot gatan

Figur 25. Detaljplan för Selma Lagerlöfs torg som visar exempel på placering där bostadsentréer är vända mot gatan, lila (Göteborg Stad, 2014).

Princip 5

I Selma stad har man delvis applicerat princip fem, som innebär att ta bort stora parkeringsytor och i stället inrätta gatuparkering samt utveckla boendeparkering intill den egna bostaden.

Positiva konsekvenser av denna åtgärd inkluderar en minskning av bilberoendet och därmed minskade trafikstockningar i stadsdelen (Holm & Ivansson, 2022). Antalet p-platser har minskat efter omvandlingen (Jurin, personlig kommunikation, 20 maj, 2024). Genom att minska antalet stora parkeringsytor antyder forskning att det kan främja användningen av kollektivtrafik, cykling och gång, vilket kan bidra till en mer hållbar och miljövänlig stadsmiljö. Gatuparkering och spridning av parkeringsplatserna skapar inte bara en mer öppen och tillgänglig miljö, utan kan också öka chanserna till slumpmässiga möten och spontana interaktioner mellan människor i olika grupper i området.

På Selma Lagerlöfs torg, som ligger i anslutning till livsmedelsbutiken, har det byggts ett parkeringshus (se figur 26 och 27, blå markering), vilket bidrar både positivt och negativt till området. Det kan vara en fördel då det minskar risken för brist på parkeringsplatser och det minskar svårigheter för invånare och besökare att hitta parkeringsplats. Det kan dock i sin tur leda till ökad trafik, vilket kan påverka stadens trängsel och luftkvalitet negativt (Gehl m.fl., 2010). En annan

nackdel med parkeringshus är att de ofta kan upplevas otrygga och går emot princip fem med att lägga ner stora parkeringsytor.

Figur 26. Parkering intill bostäder (Ekman & Valberg, 2024-04-10).

Figur 27. Detaljplan för Selma Lagerlöfs torg som visar exempel på placering där parkering är intill bostäder, blå (Göteborg Stad, 2014).

Princip 6

I Selma stad har det blivit en mer diversifierad bostadsmarknad, vilket skapar förutsättningar för att invånare med en mer med olika bakgrund och resurser kan bo tillsammans (Jurin, personlig kommunikation, 20 maj, 2024). Genom att erbjuda en variation av bostäder kan det främja en mer blandad befolkningssammansättning, vilket kan bidra till att minska segregationen och främja social inkludering. Costarelli m.fl., (2019) menar att när olika grupper av människor bor nära varandra ökar möjligheterna till interaktion och gemenskap, vilket i sin tur kan leda till ökad förståelse, respekt och samarbete mellan grannar.

En varierad boendemiljö kan också bidra till att skapa en mer levande och dynamisk stadsdel (Boverket, 2023). Genom att erbjuda olika typer av bostäder skapas en mer varierad arkitektur och stadsbild, vilket kan göra området mer attraktivt och intressant för invånare och besökare. Vid platsbesök i Selma stad upptäcktes varierande höjdskillnader och former på byggnader (se figur 14 och 27). Dessutom kan en blandning av bostadstyper bidra till en mer hållbar stadsutveckling genom att främja en effektivare användning av mark och resurser.

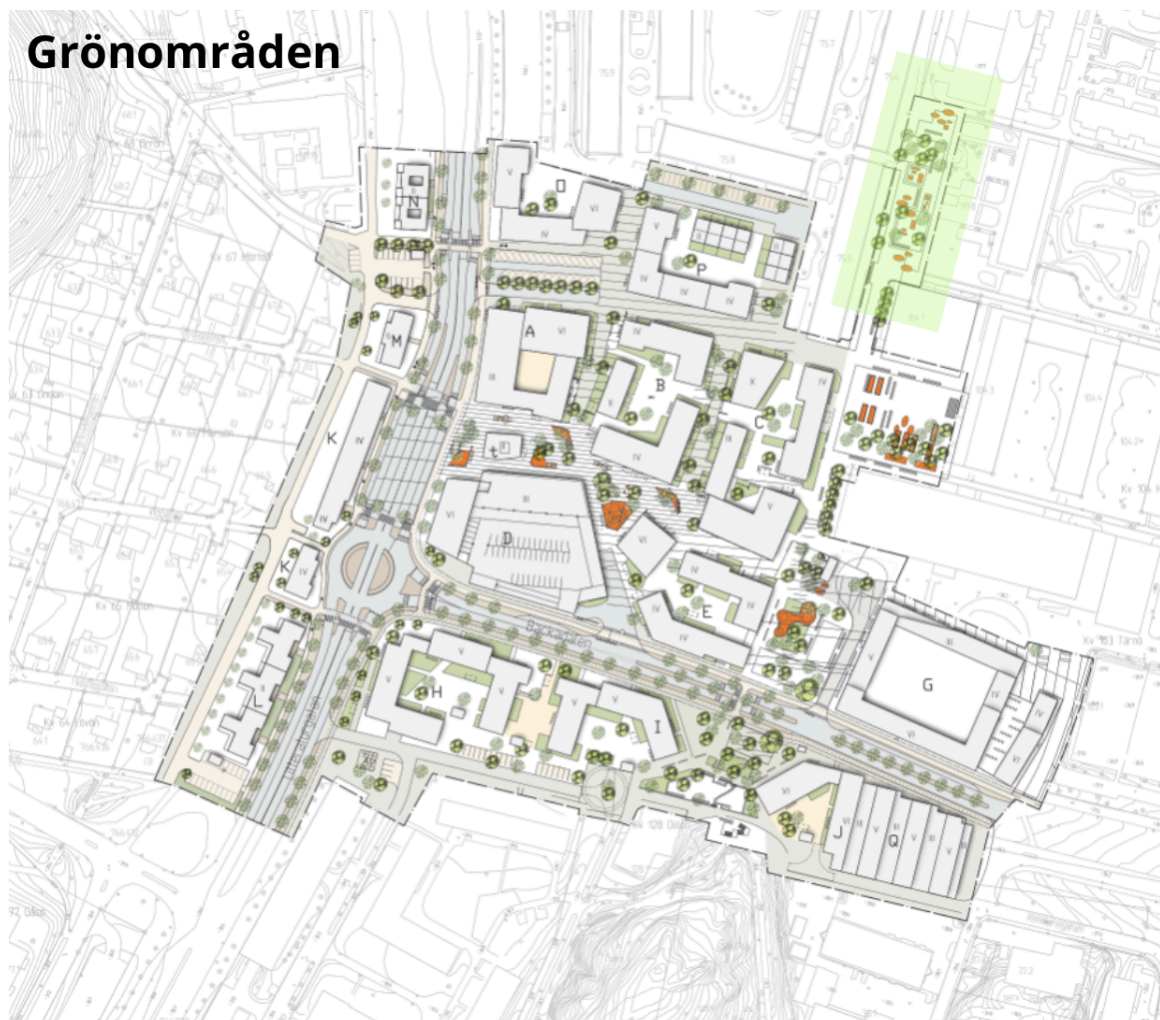
Olika bostadstyper i ett område kan också skapa en mer inkluderande och tillgänglig boendemiljö för alla invånare. Att erbjuda olika alternativ skapar en möjlighet för olika ekonomiska förutsättningar och livsstilar att bosätta sig i stadsdelen. Det i sin tur kan främja en mer jämlik tillgång till bostäder och därigenom minska klyftorna mellan olika grupper i samhället (Costarelli m.fl., 2019). Detta kan bidra till en mer rättvis och positiv samhällsutveckling där alla invånare ges möjlighet att trivas och delta aktivt i samhället.

Figur 28. Varierande höjder och former på byggnader (Ekman & Valberg. 2024-04-10).

Princip 7

Vid platsbesök i Selma stad framträder en känsla av att grönytor har implementerats, men det finns också en betydande närvaro av stenbelagda ytor kring Selma Lagerlöfs torg (se figur 29, grön markering). Trots att det inte råder någon brist på grönområden, finns det en potential för området att utvecklas och skapa större samt mer välplanerade parker eller fickparker. I Selma stad förekommer det små grönområden mellan byggnader och längs gator, samt rabatter med grönska (se figur 28). Grönområden och parker har en rad fysiska och sociala fördelar (Boverket, 2023). Grönskande mötesplatser som parker, gröna bostadsgårdar och stadsodlingar främjar social samvaro och stärker den sociala hållbarheten. Genom att erbjuda gröna utrymmen för gemenskap kan livskvaliteten förbättras i stadsdelen. Boverket belyser de fysiska fördelarna med att öka och utveckla grönområden, såsom minskade bullernivåer i stadsdelen. Vegetationen har även förmågan att rena luften genom att absorbera föroreningar och avgaser (Gehl m.fl., 2010). Implementering av princip sju kan leda till att luftkvaliteten förbättras, vilket kan gynna både invånarnas hälsa och miljön.

Figur 29. Detaljplan för Selma Lagerlöfs torg som visar exempel på placering av grönområde, grön (Göteborg Stad, 2014).

4. DISKUSSION OCH SLUTSATSER

I detta avsnitt utforskas empirin med fokus på dess relevans för de forskningsfrågor som ställts samt dess tillämplighet på Selma stad.

Forskningsfrågor:

1. *Vilken roll spelar utformningen av den fysiska miljön i att främja tryggheten i utsatta områden och vad säger forskningen om detta?*
2. *Hur har man arbetat med trygghetsskapande åtgärder i Selma stad?*
3. *Hur kan ovanstående erfarenheter från aktörer i Selma stad förstås och samspela med forskningen kring trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön?*

4.1 Samspelet mellan Selma stads åtgärder och forskningen kring trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön

De erfarenheter som framkommit från aktörer i Selma stad, kan integreras och samspela med forskningen kring trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön. Genom att öka förståelsen för utsatta områden, fokusera på både den fysiska och sociala miljön, öka närvaron och aktiviteten samt integrera principer för att förbättra ett områdes socioekonomiska status, kan utmaningarna adresseras mer effektivt.

Denna rapport framhäver den centrala roll som segregation spelar för tryggheten i Selma stad. Segregationen påverkar inte bara fysiska miljöer utan har även djupgående konsekvenser för människors välbefinnande och känsla av trygghet, särskilt för dem som bor i socioekonomiskt utsatta områden. Genom att skapa geografiska klyftor mellan olika samhällsgrupper kan segregationen ge upphov till isolering, ökad risk för kriminalitet och minskat förtroende mellan grannar (Ramboll, 2020). För att möta denna utmaning lyfter rapporten fram behovet av integrationspolitik och strategier som aktivt arbetar för att minska segregationen och främja samhörigheten i Selma stad. Detta inkluderar åtgärder för att bryta ner barriärer mellan olika samhällsgrupper, främja en känsla av tillhörighet och skapa gemensamma arenor för social interaktion och samarbete (Lindqvist m.fl., 2023; Regeringen, 2021). Genom att skapa en mer sammanhållen och inkluderande stadsmiljö kan Selma stad inte bara minska otryggheten utan också främja en ömsesidig förståelse och respekt mellan dess invånare, vilket är avgörande för att bygga en hållbar och trygg stad för framtiden.

En annan förståelse som uppkommit genom forskningen är problematiken med utsatta områden. Genom att titta på rapporter från Polisen (2023a) och Brottsförebyggande rådet (2023) kan man få en djupare förståelse för de specifika utmaningar och problem som finns i utsatta områden, såsom högre brottslighet och bristande förtroende för rättsväsendet. Håkan Bredinge, kommunpolis på Hisingen sedan år 2015 beskriver i en intervju att under de senaste 13 åren har stadsdelen Hisingen och Backa varit präglad av konflikter och en ökning av dödligt samt allvarligt våld, vilket har orsakat betydande oro bland dess invånare (Bredinge, personlig kommunikation, 1 mars, 2024).

Forskningen betonar vikten av att fokusera på både den fysiska och sociala miljön i utsatta områden för att främja trygghet (Boverket, 2012). Detta stöder insikter om att både den fysiska utformningen av miljön och sociala faktorer spelar en roll i upplevelsen av trygghet. Som nämnt tidigare fokuserar detta examensarbete främst på den fysiska utformningen för att öka tryggheten i utsatta områden. Med det sagt bör det adresseras att under arbetets gång har det framkommit att vikten av sociala åtgärder är avgörande för att öka tryggheten i utsatta stadsområden. Erfarenheterna från dessa områden pekar på att en minskad rörelse av människor på gatorna kan bidra till en känsla av otrygghet (Brå, 2023).

Därför kan åtgärder som syftar till att öka närvaron av människor och främja social sammanhållning, såsom att skapa trygga och trivsamma offentliga platser och främja aktiviteter och evenemang, vara centrala i både praktiska interventioner och forskningens rekommendationer (Boverket, 2012).

4.2 Kopplingen mellan forskningen och Selma stad

De sju principerna för att förbättra ett områdes socioekonomiska status som presenteras i kunskapsöversikten "Bygga bort utsatthet?" kan utgöra en ram för forskning kring implementeringen av trygghetsskapande åtgärder (Gregorowicz-Kipszak m.fl., 2022).

Genom att granska Selma stad och dess stadsplanering ser vi att de aktivt strävat efter att skapa en miljö som inte bara uppfyller grundläggande behov utan också främjar en känsla av trygghet, gemenskap och social interaktion bland dess invånare. Detta har inkluderat att utforma offentliga platser och grönområden för att vara tillgängliga och välbelysta, vilket ökar känslan av säkerhet och uppmuntrar till aktiviteter utomhus. Dessutom har bostadsutvecklingen prioriterat en blandning av boendeformer för att skapa en diversifierad och levande stadsmiljö som lockar till sig en mångfald av invånare och främjar möjligheter till social samverkan och samhörighet. Genom att integrera dessa principer har Selma stad aktivt arbetat för att forma en stadsstruktur som inte bara är fysiskt attraktiv utan också främjar människors välbefinnande och trygghet i vardagen.

När vi fördjupar oss i kopplingen mellan åtgärder för trygghetsskapande stadsplanering och relevanta teorier inom miljödesign och stadsplanering, blir det tydligt att ett holistiskt och integrerat synsätt är avgörande för att skapa en stadsmiljö som främjar trygghet, trivsel och gemenskap för invånarna. Genom att kombinera praktiska principer med teoretiska begrepp kan Selma stad skapa en mer effektiv och hållbar strategi för att förbättra stadsmiljön och öka invånarnas välbefinnande.

En annan viktig aspekt att beakta är Broken Windows-teorin, som betonar att småskador och brister i stadsmiljön kan signalera en känsla av förfall och otrygghet (Wilson & Kelling, 1982). Det är en avgörande komponent för trygghet eftersom det är viktigt att ingen får uppfattningen att brottslig verksamhet är acceptabel. Ytterligare är principen om att anlägga ett stråk med verksamheter i bostadshusens bottenvåningar viktig för att det kan skapa en levande och trygg miljö där invånarna känner sig delaktiga och engagerade (Molnar & Tekie, 2018). Genom att erbjuda olika aktiviteter och mötesplatser kan man främja en känsla av samhörighet och trygghet i stadsdelen. Rutinaktivitetsteorin är också relevant när vi diskuterar principen om att bygga slutna kvarter med privata gårdsrum. Genom att skapa en skyddad och privat miljö för invånarna kan stadsdelen främja meningsfulla och trygga aktiviteter som bidrar till en ökad trivsel och välbefinnande (Lab, 2010). Prospect-Refuge-Escape-teorin är också relevant när vi talar om att skapa tydligare förhållande mellan det privata och det offentliga i grannskapet. Genom att skapa en stadsmiljö som erbjuder både överblick, skydd och flyktmöjligheter kan stadsdelen främja en känsla av trygghet och kontroll för invånarna (Uittenbogaard, 2020). Territorialitetsbegreppet är också relevant när vi diskuterar principen om att vända bostadsentréerna mot gatan. Genom att främja en känsla av ägandeskap och ansvar för det offentliga rummet kan stadsdelen öka invånarnas engagemang och trygghetskänsla i området (Uittenbogaard, 2020). Placemaking-teorin är även central när vi diskuterar att organisera grönstruktur där fickparker ingår. Genom att skapa attraktiva och välfungerande grönområden kan stadsdelen skapa platser med identitet och mening där invånarna känner sig välkomna och delaktiga i stadsdelens utveckling (Uittenbogaard, 2020). Genom att erbjuda grönområden som främjar social interaktion och rekreation kan stadsdelen skapa en stadsmiljö där invånarna trivs. Genom att integrera dessa teorier och principer i planeringen och utformningen av Selma stad kan man skapa en stadsmiljö som främjar

trygghet, trivsel och gemenskap för alla invånare. Det är genom en helhetsinriktad och integrerad syn på stadsutveckling, där både fysiska åtgärder och sociala insatser kombineras, som stadsdelen kan skapa en hållbar och levande stadsmiljö för framtiden.

Sammanfattningsvis har utformningen av den fysiska miljön en essentiell roll i att främja tryggheten i utsatta områden och forskningen visar på att ett helhetsgrepp på en stadsdel är avgörande vid en omvandling av ett utsatt område. Fysiska åtgärderna i en stadsdel är näst intill lika centrala som att stadsdelen inte präglas av segregation (Ramboll, 2020). I Selma stad har man arbetat med trygghetsskapande åtgärder på ett aktivt sätt, dock genomförs inte alla sju principer från ”Bygga bort utsatthet?”. Erfarenheter från aktörer i Selma stad kan förstås och samspela med forskningen kring trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön genom att involvera lokalbefolkningen i genomförandeprocessen.

Syftet med studien är att belysa möjligheter och utmaningar med trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön i utsatta områden. Denna rapport har fördjupat vår förståelse av ämnet genom att analysera olika strategier och metoder som kan användas för att öka tryggheten och trivseln i Selma stad. Genom att kombinera teoretisk kunskap med praktiska exempel är avsikten med denna rapport att bidra till en ökad medvetenhet om vikten av att integrera säkerhetsaspekter i stadsplaneringen och samhällsutvecklingen. Med förhoppningen att våra insikter kan vägleda områdesutvecklingens arbete för att skapa mer trygga och inkluderande samhällen, avslutas rapporten.

Litteraturförteckning

- Academic Work. (2024). *Intervjuguide: 3 intervjutekniker – vilken väljer du?* Hämtad 2023-11-21 från <https://www.academicwork.se/insights/arbetsgivare/intervjutekniker>
- Armitage, R. (2016). Crime prevention through environmental design. In R. Wortley, & M. Townsley (Eds.), *Environmental Criminology and Crime Analysis* (2nd ed., pp. 259-285). (Crime Science Series). Routledge, Taylor & Francis Group. <http://eprints.hud.ac.uk/27965/>
- Bech-Danielsen, C., Mechlenborg, M., & Stender, M. (2020a). *Vollsmose: Arbejdsrapport – baselineundersøgelse 2019*. Institut for Byggeri, By og Miljø (BUILD), Aalborg Universitet. SBI Nr. 2020:07.
- Bech-Danielsen, C., Stender, M., & Mechlenborg, M. (2020b). *Gellerupparken: Arbejdsrapport – baselineundersøgelse 2019*. Institut for Byggeri, By og Miljø (BUILD), Aalborg Universitet. SBI Nr. 2020:01.
- Boverket. (12 oktober 2022a). *Trygghet – ett mångtydigt begrepp*. Hämtad 2024-01-22 från <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/trygghet-och-brott/trygghetsbegreppet/>
- Boverket. (12 oktober 2022b). *Trygghet och brott*. Hämtad 2024-01-18 från <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/trygghet-och-brott/>
- Boverket. (September 2019). *Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen*. Hämtad 2024-01-18 från <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2019/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-perspektiv/>
- Boverket. (13 december 2023). *Grönstruktur - en del av en ändamålsenlig struktur*. Hämtad 2024-04-05 från <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/allmannaintressen/struktur/gronstruktur/>
- Boverket. (2012). *Socialt hållbar stadsutveckling - en kunskapsöversikt*. Hämtad 2024-01-18 från <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2010/socialt-hallbar-stadsutveckling.pdf>
- Boverket & Infab. (2010). *Plats för trygghet – Inspiration för stadsutveckling*. ISBN (pdf): 978-91 86559502. <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2010/plats-for-trygghet/>
- Brottsförebyggande rådet. (2024). *Nationella trygghetsundersökningen*. Hämtad 2024-02-13 från <https://bra.se/statistik/statistiska-undersokningar/nationella-trygghetsundersokningen.html>
- Brottsförebyggande rådet. (2023). *Situationell prevention*. Hämtad 2024-03-26 från <https://bra.se/forebygga-brott/forebyggande-metoder/situationell-prevention.html>

- Costarelli, I., Kleinhans, R., & Mugnano, S. (2019). Reframing social mix in affordable housing initiatives in Italy and in the Netherlands. Closing the gap between discourses and practices? *Cities*, 90, 131-140.
- Framtiden. (2020). *Framtidenkoncernens strategi för utvecklingsområden 2020–2030*. Hämtad 2024-04-12 från <https://framtiden.se/wp-content/uploads/2023/05/Framtidenkoncernens-strategi-for-utvecklingsomraden.pdf>
- Geason, S & Wilson, P. (1989). *Designing out crime: crime prevention through environmental design*. Crime prevention series no. . Canberra: Australian Institute of Criminology. <https://www.aic.gov.au/publications/crimprev/crimprev-2>
- Gehl, J. Rogers, J. Richard, L. (2010). *Cities for people*. Covelo, CA,. USA: Island Press.
- Gregorowicz-Kipszak, J. Bröchner, J. Hagson, A. (2022). *Bygga bort utsatthet? En kunskapsöversikt*. Chalmers tekniska högskola. DOI:[10.13140/RG.2.2.19470.23361](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.19470.23361)
- Göteborg stad. (u.å). *Selma stad*. Hämtad 2024-01-18 från <https://goteborg.se/wps/portal/start/goteborg-vaxer/hitta-projekt/stadsomrade-hisingen/backa/selma%20stad>
- Göteborgs stad. (2018). *Selma stad fylld av liv*. Hämtad 2024-02-20 från https://goteborg.se/wps/PA_Pabolagshandlingar/file?id=11853
- Holm, F & Ivansson, M. (2022). *Parkering som verktyg för hållbar mobilitet*. IVL Svenska Miljöinstitutet. Hämtad 2024-02-18 från https://www.ivl.se/download/18.147c3211181202f18d17574/1655120386685/Parkering_som_verktyg_for-hallbar_mobilitet.pdf
- Jeffery, C. R. (1971). *Crime Prevention through Environmental Design*. Beverly Hills, CA: Sage Publications. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=122602>
- Karlsson, L & Hjort, M. (2 februari 2022). *Smarta gator är tryggare och trivsammare visar unik gångsimulering*. Hämtad 2024- 04-04 från <https://smartagator.wordpress.com/2022/02/02/smarta-gator-ar-tryggare-och-trivsammare-visar-unik-gangsimulering/>
- Keizer, K., Lindenberg, S., & Steg, L. (2008). *The Spreading of Disorder*. Hämtad 2024- 03-04 från https://www.researchgate.net/publication/23487060_The_Spreading_of_Disorder
- Lab, S. P. (2010). *Crime Prevention: approaches, practises and evaluations (7 uppl.)*. Routledge.
- Lavelid, R. (2023). *Slutna kvarter ger god stadsmiljö*. Sveriges arkitekter. Hämtad från 2024- 04-04 <https://www.arkitekt.se/blogg/blogg-robort-lavelid/slutna-kvarter-ger-god-stadsmiljo/>

- Lawrence, D. L., & Low, S. M. (1990). The Built Environment and Spatial Form. *Annual Review of Anthropology*, 19, 453–505. <http://www.jstor.org/stable/2155973>
- Lindqvist, T., Berg von Linde, R., Sandberg, T., & Bernow Jones, V. (2023). *Så bryter vi boendesegregationen*. https://www.veidekke.se/contentassets/5d27be0641e540c6971281de60667755/rapport-sa-bryter-vi-boendesegregation_2023.pdf
- Minoura, E. (2016). *Bostadsgårdens form viktig för tryggheten*. Sveriges Arkitekters bransch- och medlemstidning. <https://arkitekten.se/kultur/bostadsgarden-som-inramad-rumslighet/>
- Molnar, S & Tekie, H. (December 2018). *Effektanalys av sociala och kulturella verksamheter i bottenplan*. Hämtad 2024- 04-04 från <https://www.ri.se/sites/default/files/201903/Molnar%20%26%20Tekie%202018%20Effektanalys%20av%20kulturella%20och%20sociala%20verksamheter%20i%20bottenplan.pdf>
- Nørgaard, H., & Rudå, S. (2021). *Fysisk omdannelse i udsatte boligområder. En undersøgelse om at styrke beboernes tryghed og forebygge kriminalitet*. Institut for Byggeri, By og Miljø (BUILD), Aalborg Universitet. BUILD rapport Nr. 2021:03.
- Polisen. (2023b). *Kartgränser för utsatta områden i Region Väst*. Hämtad 2024-03-21 från [Region Väst \(pdf, 4 MB\)](#)
- Polisen. (2024). *Nyheter och händelser*. Hämtad 2024-03-21 från <https://polisen.se/aktuellt/polisens-nyheter/>
- Polisen. (2023a). *Utsatta områden - polisens arbete*. Hämtad 2024-03-21 från <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/>
- Projektledning. (2022). *Maslows Behovstrappa: 5 steg för att förstå människors behov*. Hämtad 2024-01-22 från <https://projektledning.se/maslows-behovstrappa/>
- Ramboll. (2020). *Kunskapsöversikt om boendesegregation*. Hämtad 2024-02-15 från https://storage.invitepeople.com/0/1109917/Kunskapso_oversikt-om-boendesegregation-2020_uppdatt.pdf
- Regeringen. (2021). *Den hala tvålen - verktyg och metoder för social hållbarhet i fysisk planering och stadsutveckling*. Hämtad 2024-02-20 från <https://www.regeringen.se/contentassets/3d6ae840c00f4b159294c8e986b56a04/den-hala-tvalen--verktyg-och-metoder-for-social-hallbar-i-fysisk-planering.pdf>
- Riksbyggen. (2024). *Om Riksbyggen*. Hämtad 2024-01-10 från <https://www.riksbyggen.se/om-riksbyggen/>
- Riksdagen. (2021). *Ökad polisiär närvaro*. Hämtad 2024-01-20 från

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/okad-polisiar-narvaro_h9021232/

Stiftelsen Tryggare Sverige. (u.å). *Om BoTryggt2030*. Hämtad 2024-02-21 från <https://botryggt.se/om-botryggt2030/>

Ström, L., Molnar, S., & Isemo, S. (2017). *Social hållbarhet ur ett samhällsplaneringsperspektiv – en kunskapsöversikt*. Hämtad 2024-01-24 från <https://www.mistraurbanfutures.org/sites/mistraurbanfutures.org/files/Rapport-2017-4.pdf>.

Svenska FN-förbundet. (1948). *Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna*. Hämtad 2024-01-20 från <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>

Söderström, M & Ahlin, S. (2018). *Utvecklingen i socialt utsatta områden i urban miljö 2006–2017 - En rapport om utsatthet, otrygghet och förtroende utifrån Nationella trygghetsundersökningen*. Brottsförebyggande rådet.

Uittenbogaard, C. (2020). *BoTryggt2030: handboken för planering av säkra och trygga livsmiljöer*. Stockholm: Stiftelsen Tryggare Sverige.

Wallin, F. (2002). *Ekologisk potential och upplevd miljö kvalitet*. Department of Landscape Uppsala. [Doktorsavhandling, Uppsala universitet]. https://pub.epsilon.slu.se/231/1/Agraria_344.pdf

Wilson, J. & Kelling, G. (1982). *The Police and Neighborhood Safety: Broken Windows*. *Atlantic*, 127: 29–38. Hämtad 2024- 01-16 från <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1982/03/broken-windows/304465/>

Figurlista

FIGUR 1. FORSKNINGSMETODEN FÖR RAPPORTEN. EGEN ILLUSTRATION.	3
FIGUR 2. MASLOWS MODELL. EGEN ILLUSTRATION.	5
FIGUR 3. SAMMANHANGET MELLAN FAKTORER I RUTINAKTIVITETSTEORIN. EGEN ILLUSTRATION.	10
FIGUR 4. PRINCIP 1 (GREGOROWICZ-KIPSAK M.FL., 2022, S.8), ÅTERGIVEN MED TILLSTÅND.	14
FIGUR 5. PRINCIP 2 (GREGOROWICZ-KIPSAK M.FL., 2022, S.9), ÅTERGIVEN MED TILLSTÅND.	15
FIGUR 6. PRINCIP 3 (GREGOROWICZ-KIPSAK M.FL., 2022, S.9), ÅTERGIVEN MED TILLSTÅND.	16
FIGUR 7. PRINCIP 4 (GREGOROWICZ-KIPSAK M.FL., 2022, S.9), ÅTERGIVEN MED TILLSTÅND.	16
FIGUR 8. PRINCIP 5 (GREGOROWICZ-KIPSAK M.FL., 2022, S.10), ÅTERGIVEN MED TILLSTÅND.	17
FIGUR 9. PRINCIP 6 (GREGOROWICZ-KIPSAK M.FL., 2022, S.10), ÅTERGIVEN MED TILLSTÅND.	18
FIGUR 10. PRINCIP 7 (GREGOROWICZ-KIPSAK M.FL., 2022, S.10), ÅTERGIVEN MED TILLSTÅND.	19
FIGUR 11. KARTA ÖVER GÖTEBORG MED EN MARKERING VID SELMA STAD (KARTA ENIRO, 2024).	23
FIGUR 12. BILD ÖVER LITTERATURGATAN OCH OMRÅDET SELMA STAD 2010, INNAN OMVANDLINGEN (GÖTEBORGS STAD, U.Å).	24
FIGUR 13. DETALJPLAN FÖR SELMA LAGERLÖFS TORG (GÖTEBORGS STAD, 2014).	25
FIGUR 14. PLANER FÖR NYA BYGGNADER OCH STRÅK LÄNGS LITTERATURGATAN OCH SELMA LAGERLÖFS TORG (GÖTEBORGS STAD, U.Å).	26
FIGUR 15. KARTA ÖVER FÖRÄNDRINGARNA I SELMA STAD (GÖTEBORGS STAD, U.Å).	27
FIGUR 16. BILD 2023 OCH 2017 ÖVER FÖRÄNDRINGARNA I SELMA STAD (ANDERSSON & CLASE, PERSONLIG KOMMUNIKATION, 14 FEBRUARI, 2024), ÅTERGIVEN MED TILLSTÅND.	27
FIGUR 17. VY ÖVER PLATSEN VID ANKOMST TILL SELMA LAGERLÖFS TORG (EKMAN & VALBERG. 2024-04-10).	30
FIGUR 18. BILD ÖVER FACILITETER PÅ SELMA LAGERLÖFS TORG (EKMAN & VALBERG. 2024-04-10).	30
FIGUR 19. BILDER PÅ BYGGNADER RUNT SELMA LAGERLÖFS TORG (EKMAN & VALBERG. 2024-04-10).	31
FIGUR 20. DETALJPLAN FÖR SELMA LAGERLÖFS TORG SOM LÅGFARTSGATA, ORANGE, OCH CYKELBANOR OCH TROTTOARER MED KANTSTEN, GRÖN (GÖTEBORG STAD, 2014).	32
FIGUR 21. DETALJPLAN FÖR SELMA LAGERLÖFS TORG SOM VISAR SLUTNA KVARTER (GÖTEBORG STAD, 2014).	33
FIGUR 22. INHÄGNADE UTEPLATSER (EKMAN & VALBERG. 2024-04-10).	34
FIGUR 23. DETALJPLAN FÖR SELMA LAGERLÖFS TORG SOM VISAR INHÄGNADE UTEPLATSER, ROSA (GÖTEBORG STAD, 2014).	34
FIGUR 24. BOSTADSENTRÉER VÄNDA MOT GATAN (EKMAN & VALBERG. 2024-04-10).	35
FIGUR 25. DETALJPLAN FÖR SELMA LAGERLÖFS TORG SOM VISAR EXEMPEL PÅ PLACERING DÄR BOSTADSENTRÉER ÄR VÄNDA MOT GATAN, LILA (GÖTEBORG STAD, 2014).	36
FIGUR 26. PARKERING INTILL BOSTÄDER (EKMAN & VALBERG. 2024-04-10).	37
FIGUR 27. DETALJPLAN FÖR SELMA LAGERLÖFS TORG SOM VISAR EXEMPEL PÅ PLACERING DÄR PARKERING ÄR INTILL BOSTÄDER, BLÅ (GÖTEBORG STAD, 2014).	37
FIGUR 28. VARIERANDE HÖJDER OCH FORMER PÅ BYGGNADER (EKMAN & VALBERG. 2024-04-10).	38
FIGUR 29. DETALJPLAN FÖR SELMA LAGERLÖFS TORG SOM VISAR EXEMPEL PÅ PLACERING AV GRÖNOMRÅDE, GRÖN (GÖTEBORG STAD, 2014).	39

CHALMERS